cu ce putere bărbătéscă a reţinut el isbucnirea acesteĭ patimĭ înfricoşate, supunêndu-se spre binele nostru unuĭ chin cu atât maĭ dureros cu cât este maĭ ascuns. O, acéstă jertfă a iubituluĭ meŭ, merită cea maĭ strălucită recompensă, pe care i va da amorul meŭ nestrămutat.

Iubiţĭ lectorĭ, ce deduceţĭ Domnia-vóstră din aceste dóuĕ monologurĭ pe carĭ vi le-am reprodus aicĭ.

Să vĕ spun eŭ, ce să póte deduce!

Nimic altă decât, că bărbatul este tot-déuna şi în tóte împregiurările maĭ temetor maĭ neîncreḑut decât femeia, care îşĭ aşéḑă întregul viitor, binele şi rĕul pe credinţa în bărbat.

Însĕ aşa şi trebuesce să fiă, că-cĭ din potrivă ar fi prea rĕŭ!

Pentru ce?

Nu vĕ rĕspund! Închideţi-vĕ puţin ochiĭ, lăsaţĭ cartea din mână şi meditaţĭ prin Domnia-vóstră înşivĕ asupra acestuĭ adevĕr . . . .

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

Victoria sĕ mutase érăşĭ acasă şi avuse deja o întîlnire cu Popîrţă.

Cu acéstă ocasiune se dovedi pentru primăoară că era fata Uţeĭ celeĭ viclene.

Era un lucru demn de atenţiunea observatoreluĭ o vedia purtarea acestor dóuĕ fiinţe la prima lor întrevedere premeditată, că-cĭ era un cap de operă de fineţă, era o scenă dintr'o comediă reală unde douĭ actorĭ, Popîrţă şĭ Victoria, desvoltaŭ dinaintea publiculuĭ, compus numaĭ din bĕtrâna Uţa, câte un caracter cu totul opus aceluia cu care i înzestrase natura. Dar am greşit ḑicênd că publicul era compus numaĭ din bĕtrâna Uţa, că-cĭ chiar actoriĭ eraŭ tot odată ci public. Fiă-care din eĭ studia şi representa rolul respectiv numaĭ şi singur spre amăgirea celuĭ-lalt.

În acéstă luptă, purtată cu armele spirituluĭ, Victoria era în mare avantagiŭ.

Maĭ întâiŭ pentru că era femeiă, adică pentru că poseda isteţia femeiască, tot-deauna maĭ subtilă decât cea bărbătéscă. Apoĭ pentru că poseda un farmec căruia sĕ supune fiă-care bărbat, fiă el cât de brut şi încâinit. Poseda farmecul frumseţeĭ şi al fetieĭ! În fine era în avantagiŭ pentru că scia apriat, că tóte câte făcea şi câte vorbea Popîrţă eraŭ premeditate, ḑise şi făcute cu scop, scia cu un cuvênt, că Popîrţă jócă un rol, pe când el luâ tóte câte i venia dela Victoria de adevĕrate, că-cĭ nicĭ nu sĕ temea, că purtarea Victorieĭ este tot atât de premeditată ca şi a sa.

După ce am aruncat acéstă ochire generală asupra situaţiuneĭ, după ce am privit, cum am ḑice, pe planul de bătălie după înălţimea unuĭ munte, de unde am putut vedia maĭ bine întinderea posiţiunelor

pe care le ocupa óstele combatante și de unde am putut judeca maĭ nimerit despre mersul bătălieĭ și despre isbinda viitóră, permiteți-ne să ne coborîm în jos, pentru ca să asistăm din apropriere la unele din acele învălmășelĭ, care sĕ întêmpla fórte des între ceĭ douĭ vrășmașĭ secețĭ.

Este diminéța. Popîrță și cu Victoria șed la masă. Popîrță în halat și cu ḳonetă în cap. Victoria în toaletă fórte cochetă, fără cea maĭ mică podóbă însă, șéde fórte în apropriere lângă Popîrță servindu-ĭ caféua cu o atențiune încântătóre.

— Bună diminéța-ĭ ḍise Victoria — cum aĭ dormit Domnule. —

— Brava, sĕ intereséză de somnul meŭ, — ḍise Popîrță în sine, apoĭ adause cu vocea tare: — bună diminéță draga-mea. —

Cu acéstă ocașiune îșĭ descreți gura lărgindu-o atât de tare încât i ajunse maĭ dela o urechiă până la cealaltă. Tot odată i să înălțară bucile formându-i-se prin acéstă mișcare pe ambele têmple spre ochiĭ, o mulțime de crețe micĭ. Acéstă mină caracterisată prin o gură lată, prin bucile ridicate și prin crețele împregiurul ochilor în fisonomia luĭ Popirță vroia să însemneze: Zimbet dulce.

Acéstă mină maĭ mult gróznică decât ridicolă, ér nicĭ decum încântătóre, precum ar fi vroit Popîrță ca să fiă, acéstă mină avu numaĭ durata uneĭ clipe, că-cĭ de odată i sĕ încreți gura la loc, bucile i sĕ așeḍară, ér crețele de pe la ochĭ sĕ maĭ răriră. Popîrță numaĭ zîmbea, când adause salutăreĭ séle amabile următórele cuvinte bine-voitóre:

— Dar de ce mĕ tot domnescĭ dragă, și nu-mĭ ḍicĭ numaĭ pe nume. —

— Să sfiesce drăguța, — observâ Uța care nu lipsia nicĭ odată a fi de față de câte-orĭ se întîlnea Victoria cu Popîrță.

— N'are nicĭ o pricină pentru ca să se sfiéscă, de vreme ce ne vom lua în căsĕtorie. —

Victoria nu rĕspunse nimic ci ridicâ numaĭ ochiĭ spre Popîrță cu o căutătură fermecătóre, care 'l pătrunse până la inimă și-l împlu de un dulce fior.

— Afurisita de Todora, — ḍise în sine Popîrță, — ah, de ce nu mĕ pot scăpa de ea. Ce fericire cerescă așĭ maĭ gusta pe lângă acéstă fetiță, care abia ascéptă să se véḍă măritată cu mine. —

— Maĭ poftescĭ puțin zachar, — întrebâ acum Victoria.

— Îțĭ mulțămesc dragă. Îm este destul a sci că mĭ-aĭ turnat tu caféua, pentru ca să mi să îndulcéscă tótă firea, ér nu numaĭ gura.

— Prea mĕ măgulescĭ. Mĭ-ĕ témă, că după cununie veĭ vorbi altfel. —

— Nicĭ odată draga-mea. Bine că-mĭ aducĭ aminte de cununie. Trebuesce să mĕ duc la Domnul judecător, să fac acea declaraţiune cu care am rĕmas în restanţă. Décă nu mĕ înşel, poimâine sĕ împlinesce sorocul. —

— Décă sĕ va împlini, ce va fi apoĭ. —

— Veĭ fi liberă şi eŭ dator a-ţĭ numĕra 10,000 fiorinĭ. —

— Victoria e cu minte, — îşĭ permise a observa Uţa, — nu va alege părticica unde póte să aibă totul şi întregul. —

— Maĭ sciĭ, — ḑise Victoria cu un zîmbet de drăculeţ, atingêndu-se ca din întêmplare cu mâna eĭ, de mâna luĭ Popîrţă, care sĕ grăbi a o stringe la sîn, fără de a încerca din partea Victorieĭ ver o resistenţă.

— Veḑĭ mamă sócră, — zîmbi Popîrţă cu zîmbetul pe care vi l'am descris, adresându-se cătră lelea Uţa, — veḑĭ că este primejdiă la miḑloc. —

— Bine că te aĭ gândit la acéstă primejdiă, dar cum te veĭ feri de cealaltă primejdiă care te ameninţă din partea Todoreĭ. Aĭ isprăvit cu ea, aĭ făcut ceva. —

— Nu, nimic. Nicĭ nu sciŭ în ce chip să mĕ apuc de acéstă pricină. În cele din urmă voĭ plăti amenda şi pace. —

— Nu aĭ vorbit cu Capiu? —

— El este supĕrat pe mine. —

— Dar cu Orfănescu? —

— Acésta nu numaĭ că este supĕrat, dar este furios; décă i-ar sta prin putinţă m'ar băga îndată în ver o temniţă, şi pe tine în ver o altă! —

— Sêrmanul! —

— Cum sêrmanul? —

— Ḑĕŭ sêrmanul, atât de sêrman încât din lipsă de banĭ nu ne-am putut lua, cu tóte că ne iubeam prea tare. —

— Dar acum nu vĕ maĭ iubiţĭ, adică tu nu-l maĭ iubescĭ. —

— Cum să-l maĭ iubesc de vreme ce nu-mĭ maĭ este permis acésta. Aŭ îmĭ veĭ permite Domnia-ta un asemenea lucru? —

— Ce întrebare. —

— Nu este nicĭ decum o întrebare, ci este un rĕspuns la întrebarea Domnieĭ-tale. —

— Fiă dar şi rĕspuns! Este însĕ un rĕspuns care nu mĕ lămuresce.

— Fiind că nu voiescĭ să te lămurescĭ. —

— Ba ḑĕŭ, nu înţeleg unde voiescĭ să baţĭ. —

— Eŭ am voit să te fac să înţelegĭ, că décă mĭ-aĭ permite Domnia-ta a iubi pe Orfănescu şi de aicĭ înainte, apoĭ atuncĭ ar fi

togmaĭ ca cum aĭ fi gata să mĕ părăsesc şi să-mĭ daĭ capitalul ce îţĭ poruncesce testamentul reposatuluĭ Domn.

— Cu alte cuvinte tu doresci să te măriţĭ cu Orfănescu, ér eŭ să-ţĭ numĕr zestra. —

— Când ţĭ-am ḑis un asemenea lucru? te înşelĭ, orĭ voiescĭ să-mĭ întorcĭ vorbele pe dos. Ce a fost s'a trecut. Avusem odată nu ḑic ba, dorinţa de a mĕ mărita după Orfănescu. Acésta a fost însĕ până ce nu sciam încă nimic despre testament. Din minutul de când mi s'a cetit, sci prea bine cum m'am purtat. —

— Spune drept, te aĭ simţi tu fericită, décă te aşĭ lua de nevastă.

— Fericită? Nu sciŭ. Mulţămită? póte! —

— Dar décă nu aşĭ voi să te iaŭ nicĭ decum.

— Atuncĭ l-aşĭ lua pe Orfănescu! —

— Tot îl maĭ placĭ? —

— Nu este bărbat frumos?

— Voiam să ḑic, că tot i maĭ păstreḑ credinţă? —

— Doresci să-ţĭ fac o declaraţiune de amor şi să mĕ lapĕd de Orfănescu, cum m'am lăpĕdat de Satana? —

— Cu tine nicĭ odată nu o scot la căpătâiŭ. —

— Nu, fiind-că vreĭ să-ţĭ daŭ tot-déuna în glas, dar sunt unele cântece care nu-mĭ plac nicĭ decum şi la care prin urmare nu te pot acompania.

Popîrţă pierḑênd de odată răbdarea sĕ sculâ dela masă, unde nicĭ aşa nu maĭ avea ce face, fiind-că îşĭ bĕuse caféua.

Victoria la acésta sĕ sculâ şi ea şi sĕ depărtâ pe tăcute cu mumă-sa dimpreună.

— Bine am ḑis, când am ḑis, că nu o scot la cale cu acéstă fată, — începu Popîrţă a monologisa după ce rĕmase singur. — Dar nu este de ajuns cu atâta, este un lucru şi maĭ rĕŭ, că-cĭ nu o pot scóte la cale nicĭ chiar cu mine însumĭ. Nu maĭ sciŭ ce voiesc. Nu sciŭ ce să fac, de care lucru să mĕ las. Aicĭ mĕ gândesc şi mĕ hotăresc a face după testament, a mĕ căsĕtori cu Victoria, care m'a fermecat, drăcóica, dar apoĭ érăşĭ, când îmĭ aduc a minte de tinereţele eĭ şi de bĕtrâneţele mele, când mĕ privesc în oglindă şi mĕ vĕd şi-mĭ compar apoĭ chipul meŭ cu acela aluĭ Orfănescu, tinĕr, frumos şi elegant; când o auḑ pe Victoria vorbindu-mĭ verde în faţă de el şi încă în ce mod, numaĭ cât nu-mĭ ḑice: ia-mĕ Popîrţă de nevastă, că-cĭ îmĭ place să fiŭ bogată, şi tu escĭ bogat ér cât despre alte plăcerĭ, étă-l pe Orfănescu, — când îmĭ aduc aminte de astea tóte, atuncĭ ḑĕŭ îmĭ trece gustul de a-mĭ lega sórtea cu Victoria. —

— Nu scie décă va fi fericită cu mine, crede însĕ că va fi mulţămită, dar décă sĕ înşélă.

— Eŭ unul ascept să fim fericit şi de bună-sémă nu voĭ fi nicĭ chiar mulţămit.

— Póte că mĕ înşel şi eŭ .....

— Maĭ am vreme astădĭ şi mâine ca să fac acea declaraţiune, pe care am amînat-o de 8 dile încóce tot de adĭ până mâine, par că n'ar fi fost lucru curat. —

— Orĭ să fi fost un semn dela Dumnedeŭ, care voiesce să-mĭ scape viitorul de o nefericire? —

— Să mĕ duc la judecată, să nu mĕ duc? —

— Décă mĕ duc apoĭ de sigur jertfesc 20,000 de fiorinĭ, pe carĭ voĭ fi dator aĭ numĕra Todoreĭ.

— Décă însĕ nu mĕ duc, ce risic. În casul cel maĭ rĕŭ numaĭ pe jumĕtate adică numaĭ 10,000 de fiorinĭ. Risic ca Victoria după trecerea terminuluĭ, adică poimâine să-mĭ ceară acea sumă, de banĭ după dreptul ce-l va fi câştigat pe baza învoieleĭ nóstre ...

— Victoria însĕ să vede tréba, că mĕ voiesce fiă chiar din motivul pe care mi l'a indicat mumă-sa, fiă chiar pentru a nu sĕ alege numaĭ cu o părticică din starea luĭ Hagiŭ, pre când póte să împartă întregul cu mine. —

— Dar décă tótă purtarea Victorieĭ faţă cu mine nu ar fi decât un şir neîntrerupt de prefăcĕtoriă? Dar décă prin declaraţiunea înaintea judeluĭ îmĭ voĭ ajunge scopul pe care l'am urmărit până acum atât de prostesce! Dar décă sĕ va speria Victoria, vĕdênd că este legată prin declaraţiunea mea, şi speriându-se s'ar da pe faţă.

— Ce ar fi atuncĭ? —

— Aşĭ scăpa ceĭ 10,000 de fiorinĭ, că-cĭ atuncĭ Victoria nu ar maĭ avea dreptul de a-ĭ pretinde! Nu, că-cĭ ar fi silită să-mĭ refuse căsĕtoria, ér prin acest refus aşĭ scăpa şi ceĭ 20,000 de fiorinĭ dela Todora prin midlocul căsĕtorieĭ pe despărţanie proiectată de mine. —

— Capul face, capul trage! Nu e drept. Inima trage şi capul nu scie ce face! Până acum nu sciam cum trage inima, dar de când m'am încurcat cu drăcóică de Victoria sciŭ, şi încă prea bine. —

— Ba nu sciŭ. —

Aceste eraŭ gândurile luĭ Popîrţă! Tot cânta şi descânta mereŭ.

Întru aceia Victoria sĕ sfătuia cu mumă-sa.

Uţa, după cum am simţit, avuse şi ea nedumeririle eĭ.

Cu cât o vĕdusem de zelósă întru asigurarea căsĕtorieĭ Victorieĭ cu Orfănescu, cu atât ni sĕ va fi părut ciudat, că Uţa putuse, pentru un moment chiar, să poftéscă unirea fie-si cu Popîrţă.

Mirarea nóstră să va conteni însĕ îndată ce ne vom lămuri, că Uţa până la deschiderea testamentuluĭ, în tótă vremea cât trăise

Hagiul și chiar după mórtea sa nu cunoscuse apriat nemĕsurata bogăție a luĭ Hagiŭ, pe care îl scia de avut, însĕ nu-l scia atât de bogat.

Cetitorul atentiv îmĭ va observa, că Uța trăsese cu urechia când cu facerea testamentuluĭ, și că prin urmare ar fi trebuit să scie de starea luĭ Hagiŭ.

Este drept că ascultase la ușă, însĕ cât despre averea sa, Hagiul nu o dictase din gură notaruluĭ, ci i dase un inventar scris pe care îl trecuse notarul în testament așa precum era scris de mâna luĭ Hagiŭ.

Eată dar pentru ce nu putuse afla Uța cât și ce avea Hagiul.

Așa dară când audi de moșiĭ cu veniturĭ, carĭ ele singure eraŭ un capital întreg, i veni ca un leșin, i veni ca o sete, ca o rîvnă neîmpăcată după stăpânirea atâtor avuțiĭ, ér în urma acesteĭ sete, în urma acesteĭ rîvne, ea începuse a dori, că fiă-sa să devină chiar prin o căsĕtorie atât de disproporționată, legitima și recunoscuta moscenitóre a avuțiilor Hagiuluĭ.

Dicem că începuse de a avea acest dor, dar începutul n'avu sfĕrșit, că-cĭ cunoscĕnd pe di ce mergea maĭ bine pe Popîrță, recunoscu că împlinirea dorințeĭ séle, ar fi fost o nefericire pentru Victoria, și prin urmare redeveni érășĭ cea maĭ rîvnitóre protetrice a amoruluĭ fie-si cu Orfănescu.

O dorință însĕ, o dorință cam mîrșavă în ochiĭ lumeĭ, dar cu totul legitimă în ochiĭ eĭ, o atare dorință o persecuta în vecĭ și o preocupa neîncetat.

Era dorința de a-șĭ însuși din averea Hagiuluĭ, la care, după opiniunea eĭ, avea maĭ puternice titlurĭ de drept decât moscenitorul legal, decât Popîrță, a-șĭ însuși dicem din acéstă avere cât s'ar putea maĭ mult. —

— Mamă-dragă nu maĭ pot, — sĕ plânse Victoria cu o voce plină de durere, când ajunseră amêndóuĕ în camera eĭ, după ce părăsiseră pe Popîrță, — nu maĭ pot suferi acéstă stare de o prefăcĕtorie cruntă. Maĭ bine ar fi fost, décă m'ațĭ fi lăsat să rĕmân unde eram. —

— Cum să fi fost maĭ bine draga-mea, — obiectă Uța, — décă aĭ fi rĕmas la prĭetina mea unde te dusesem, coconașul Popîrță s'ar fi dus la judecată, ar fi dis că voiesce să se căsĕtoréscă cu tine, ér tu aĭ fi strigat că nu vreĭ și astfel aĭ fi pĭerdut zestrea. —

— Dar acum?! —

— Acum l-aĭ ținut cu vorba de n'a făcut acest pas. —

— Terminul însĕ nu s'a împlinit încă, și-mĭ este témă, ca nu cum-va să-mĭ strice tóte în ultimul moment. Ah, mamă, nu-țĭ poțĭ

închipui chinul care mĕ muncesce, nu poţĭ sci cu ce lăcomie sufletéscă pîndesc trecerea fiă-căruĭ minut; nu aĭ nicĭ o ideiă, cum mi sĕ sfîşiă inima, când trebuesce să joc acele scene de comedie, caremĭ consumă tóte puterile. —

— Nu crede draga-mea că eŭ aşĭ sta neîngrijată. Necontenit m'am gândit la nedreptatea reposatuluĭ tĕŭ tată, care ne-a pus în acéstă durerósă stare, şi ne-a lipsit de tóte avuţiile séle, ba ne-a silit a susţine o luptă crâncenă întru scăparea uneĭ părticele din aceĭ banĭ nenumĕraţĭ. Inima mi s'a împetrit; eŭ sunt gata a săvĕrşi ver ce fapt pentru a maĭ dobêndi câte ceva din acele avuţiĭ, carĭ după cerésca dreptate ni s'ar cuveni nóuă. —

— Eŭ vorbesc de suferinţele mele grozave, mamă dragă, ér Domnia-ta te gândescĭ la banĭ şi îmĭ spunĭ de banĭ. —

— M'am gândit la banĭ şi ţĭ-am spus de eĭ, fiind-că acest gând mĭ-a adus o ideiă prea bună. —

— Ce ideiă?

— Nu este bine dragă, ca o mumă să vorbéscă fie-si de asemenea lucrurĭ. Veĭ vedia séŭ maĭ bine ḑis veĭ cunósce şi tu rădăcina dela care ascept mântuirea ta şi crescerea avereĭ nóstre. Acum nu-ţĭ descoper nimic, dar de una mĕ rog de tine ca de Dumneḑeŭ. Să nu te împotrivescĭ cu nicĭ un cuvênt, cu nicĭ un semn la ceia ce voĭ face eŭ, să nu-ţĭ schimbĭ purtarea ta cătră Popîrţă, chiar décă te aĭ scîrbi şi maĭ tare de el. Fă-ţĭ inimă draga-mea, aducêndu-ţĭ a minte, că peste puţin să va sfĕrşi vremea chinuluĭ şi a îndurăreĭ, pentru a da loc uneĭ nemărginite fericirĭ. —

Mĕ supun la tóte mamă, numaĭ adu-ţĭ a minte, că fiă-care clipă este preţiósa. —

— N'aĭ grijă fata-mea, chiar astăḑĭ la prânḑ voĭ începe lupta. Când veĭ auḑi că m'am apucat să vorbesc de Todora, prefă-te, că te dóre capul şi du-te din odaiă. —

La masă togmaĭ când sĕ mâncase friptura, — décă nu mĕ înşel era friptură de puĭ cu salată de castraveţĭ, — Uţa începu să ḑică cătră Popîrţă:

— Ce rĕŭ ne-am tras noĭ cu toţiĭ pe capul nostru cu afurisita de logodnă, la care nu te-a îndemnat decât pĕcătósa de mine. Nu sciŭ décă şi cum veĭ scăpa Domniata de coconiţa Todora. După cum am auḑit, ea ar fi şi băgat hârtiă la judecătoria dela Galaţĭ, ce i ḑiceţĭ tribunal. —

— Fleacurĭ, — ḑise Popîrţă, — terminul din contract nu s'a împlinit, prin urmare nu are nicĭ un drept de reclamaţiune. —

Victoria cum auḑi numele Todoreĭ făcu după instrucţiunea, ce

i dase mumă-sa. Sĕ sculâ, îşĭ ceru scusă şi sĕ depărtâ sub pretecst de o durere de cap, carĭ i venise de odată.

Popîrţă sĕ arĕtâ fórte îngrijat de indisposiţiunea Victorieĭ.

— Să trimitem numaĭ decât după doctor, — ḑise el întorcându-se dela uşă, până unde o condusese.

— Nu este de lipsă coconaşule, — rĕspunse Uţa cu un zîmbet viclean. — Iĭ cunosc şi încâ bine bóla eĭ. Asemenea bólă nu sĕ tămăduiesce cu doctoriĭ scrise de doctorĭ, şi aduse din spiţeriă. —

— Mult îţĭ place Domnieĭ-tale paromiile cu doctoriĭ şi cu spiţeriĭ, — morâi Popîrţă, care îşĭ aduse aminte, că Uţa tot cu asemenea paromie îl îndemnase, să sĕ logodéscă cu Todora.

— Ce să facem coconaşule, noĭ ceste-lalte fără sciinţă de carte, nu scim să ne schimbăm pildele, aşa precum sciţĭ să le schimbaţĭ Domnia-vóstre, ceĭ învĕţaţĭ. —

— În sfĕrşit, ce aĭ voit să ḑicĭ Domnia-ta cu acele vorbe? —

— Am voit sa ḑic, că Victoria drăguţa, a simţit durere de cap numaĭ fiind-că a auḑit numele coconiţeĭ Todora. —

— Vĕḑ unde voiescĭ să baţĭ, dar aşa să fiă óre?

— Apoĭ de, n'aĭ băgat de sémă, cum s'a sculat îndată când a auḑit numele logodniceĭ Domnieĭ-tale şi cum s'a înroşit de s'a făcut ca para foculuĭ. —

— Bine ḑicĭ jupănésă, — reflectâ Popîrţă. — Póte că nicĭ nu o ḑice numaĭ dela ea, maĭ sciĭ, décă nu va fi pusă chiar de fiă-sa, ca să-mĭ vorbéscă şi să mĕ descósă; ean să vedem unde avem să eşim. — Apoĭ adause vorbind către Uţa. — Ce rĕŭ să fi făcut Todora fiă-ti, pentru ca să nu i pótă auḑi nicĭ măcar numele. —

— Mĕ maĭ întrebĭ. Apoĭ nu escĭ logodit şi legat cu ea. Legat ḑĕŭ, că-cĭ coconiţa Todora nu scie de glumă, ea a şi pornit după cum îţĭ maĭ spusesem, o pîră către Domniata.

— Décă a pornit pîră apoĭ atuncĭ n'are de ce să se îngrijéscă Victoria, că-cĭ acésta este cea maĭ bună dovadă că Todora nu căuta de căsĕtorie, ci dreptul ca să-mĭ céră baniĭ de amendă. —

— De unde sciĭ Domnia-ta, ce caută coconiţa Todoră. —

— Nu trebuiesce să fiă cine-ca ver un înţelept mare pentru a cunósce scopul Todoreĭ. Décă a alergat la judecată, numaĭ banĭ póte să caute, că-cĭ la căsĕtorie nu mĕ póte sili nicĭ o lege din lume.

— Legea póte că nu te va sili, însĕ te va îndemna interesul.

— Ce fel de interes? —

— Interesul ca să nu pĭerḑĭ baniĭ ce aţĭ scris în contract.

— Ce să fac, trebuiesce să-ĭ pĭerḑĭ, nu este scăpare, afară décă voĭ esecuta contractul, adică décă mĕ voĭ căsĕtori cu Todora?

— Şi de ce nu? —

— De ce nu? Cum poţĭ să mĕ întrebĭ astfel Domnia-ta muma Victorieĭ. Cum poţĭ să mĕ sfătuescĭ togmaĭ Domnia-ta, la un asemenea lucru?

— Eŭ n'am îndrăznéla a te sfătui la ver un lucru, că-cĭ mintea Domnieĭ-tale este cu mult maĭ presus decât a mea. Atât însĕ trebuesce să-ţĭ spun, că chiar mie mĭ-ar părea fórte rĕŭ, décă aĭ fi silit, să daĭ o parte atât de însĕmnată din baniĭ fostuluĭ meŭ stăpân, şi încă silit să daĭ din vina mea. —

— Cred ḑĕŭ că aĭ voi maĭ bine să-ĭ daŭ fiă-ti, séŭ décă nu suma întrégă, cel puţin pe jumĕtate, adică cât îmĭ prescrie testamentul pentru casul, când nu m'aşĭ căsĕtori cu Victoria. —

— Am ḑis eŭ ver odată să nu te căsĕtorescĭ cu Victoria? Atuncĭ aşĭ fi fost bună de bătut. Chiar fiă-mea m'ar fi blăstămat, că-cĭ nicĭ ea nu doresce nimic maĭ mult decât de a rĕmânea cât va trăi în casele părintescĭ, décă-mĭ este ertat a ḑice aşa. —

— Nu aĭ ḑis, să nu mĕ căsĕtoresc cu Victoria, însă mĭ-aĭ dat să înţeleg, să mĕ cunun cu Todora şi mĭ-aĭ vorbit în fine de dorinţa Victorieĭ, de a rĕmânea cât va trăi în casele aceste. Cum le pot potrivi eŭ pe acestea tóte la olaltă? Cum să rĕmâneţĭ Domnia-vóstră aicĭ, după ce m'am însurat cu Todora?

— N'ar putea Victoria să şéḑă cu vĕrul eĭ şi cu verişóra eĭ la olaltă? —

— Acum te-am priceput pe deplin; eŭ mĕ învoiesc din dragă inimă să recunosc legitimitatea înrudireĭ nóstre, dar ce ar ḑice fiitórea mea soţie? —

— Va putea ḑice, ce va voi Domnia-eĭ! Nu escĭ Domnia-ta stăpân pe capul Domnieĭ-tale? Ér décă îţĭ va spune prea multe, sciĭ Domnia-ta cum să te scapĭ! —

Popîrţă simţi ca un fior de fericire la aceste din urmă cuvinte ale Uţeĭ. Jupănésa grăise par că ar fi muma luĭ ér nu a Victorieĭ.

Popîrţă, fiind fórte avar atribui purtarea Uţeĭ tot aceluiaşĭ pĕcat, adică avariţieĭ care este unul din cele şépte pĕcate de mórte. El îşĭ ḑise! — E milă babeĭ de ceĭ 20,000 de fiorinĭ şi vrea să i scape prin acelaşĭ miḑloc la care m'am gândit şi eŭ, când îmĭ ḑiceam să o ia pe Todora de nevastă — să mĕ cunun cu ea de joĭ până maĭ apoĭ. — Bĕtrâna nu numaĭ că s'a gândit la acelaşĭ miḑloc, dar tot odată mĭ-a şi arĕtat prilegiul de despărţanie, oferindu-mĭ să întru în relaţiunĭ, de — rudenie! cu Victoria. Tare bine calculéză jupănésa, că-cĭ scăpându-mĭ mie baniĭ i scapă şi fiitorilor nepoţĭ aĭ eĭ. —

Apoĭ adause cu vocea tare: — Cât despre Todora m'aĭ liniscit, dar cum va fi cu Victoria? —

— Vedĭ aicĭ este tótă greutatea, — rĕspunse Uţa cu o adâncă oftare, — însĕ numaĭ fiind-că Domnia-ta nu sciĭ cum să te iaĭ pe lângă fete marĭ. —

— Cum să nu sciŭ? Nu sunt destul de delicat? Nu i fac tóte după plac? —

— Nu ḑic ba, dar trebuesce să adăog, că numaĭ atuncĭ te iaĭ după placul eĭ, când nu te costă nicĭ un ban. Fetele nu sĕ mulţămesc numaĭ cu vorbe dulcĭ, ele asceptă să véḑă alte doveḑĭ maĭ valabile cu carĭ să mĕsóre gradul iubireĭ.

Asceptă lucrurĭ de preţ; rochiĭ, diamanticale, dantele şi d'al de astea! —

— Sub ce cuvênt aşĭ fi putut şi voĭ putea să ofer eŭ Victorieĭ câte ceva. —

— Darul să fiă numaĭ frumos şi preţios, apoĭ cuvêntul póte fi cât de nepotrivit, bună óră aĭ putea ḑice, că o înzestreḑĭ. —

— Bine ḑicĭ! Voĭ face după povaţa Domnieĭ-tale, — încuviinţă Popîrţă, adăogênd pentru sine, — orĭ acum, orĭ maĭ târḑiŭ când îmĭ va fi nevastă, odată tot va trebui să o înzestreḑ, că-cĭ dela mumă-sa n'are ce ascepta.

— Mĭ-aĭ dat în cursă, — îşĭ ḑicea în sine în acelaşĭ timp Uţa, lăsându-l acum pe Popîrţă singur. —

El în adevĕr începu chiar de cu a dóua ḑi, să caute prin tóte prăvăliile, cu ce să mulţăméscă pe Victoria şi să o tragă în partea sa după povaţa Uţeĭ.

Trebuesce să scim însĕ, că prăvăliaşiĭ auḑiseră deja de greutăţile ce întêmpinase giuvaergiul, şi prin urmare vĕḑênd că caută érăşĭ obiecte pentru femeĭ, sĕ temură să nu o păţéscă şi eĭ cum o păţise Tomiţa, declarară decĭ cu toţiĭ luĭ Popîrţă, că ar avea principiul de a vinde numaĭ pe banĭ gata.

Popîrţă avea însĕ o fire de Harpagon, adică nu putea să se despartă de drăguţiĭ banĭ decât numaĭ la cea maĭ mare nevoie, prin urmare inventa fel de fel de miḑlóce pentru ca să-ĭ maĭ pótă pastra. Să togmi, să ţigăni cu prăvăliaşĭ şi-şĭ ajunse în fine scopul adică sĕ întórse érăşĭ cu baniĭ acasă, lăsând cadourile Victorieĭ prin prăvăliĭ.

Cu tóte ástea era fórte rĕŭ dispus în prevederea cheltuelelor, ce era silit să facă.

De odată se lovi pe frunte, ḑicênd:

— Ţĭ-aĭ eşit din minţĭ Ghiţă de umbliĭ să-ţĭ prăpădescĭ baniĭ, fără ca să fi câtuşĭ de puţin sigur de viitorul tĕŭ. Victoria mĕ va

avea în mâna eĭ, îndată ce va trece terminul de învoiélă. Ca să mĕ scap de acéstă primejdiă, trebuesce să-mĭ prelungéscă acel termin, că-cĭ altmintrea ḑĕŭ, aşĭ fi un prost décă m'aşĭ apuca să cheltuesc pentru ea. —

## XIII.

Todora era fórte mulţămită de advocatul eĭ, de Alecsandru Orfănnscu şi nu scia cum să-l maĭ laude.

Avea însĕ destule motive pentru a-l lăuda. Nu o scăpase ca printr'un farmec de pretenţiunele giuvaergiuluĭ, care în urma interventiuneĭ séle dibace, fu plătit frumuşel şi pe deplin de Ghiţă Popîrţă.

Apoĭ nu era convinsă, că Orfănescu i va câştiga de sigur şi pe ceĭ 20,000 de fiorinĭ dela Popîrţă, era convinsă, pentru că sĕ încredea în el şi pentru că cetise suplica băgată de Orfănescu la tribunalul de Galaţĭ, un cap de operă de advocaţie, în care să arĕta cu o lămurire evidentă îndatorirea contractată de Popîrţă, aducêndu-se tot odată prin douĭ martorĭ, carĭ auḑiseră, cum sĕ lăpădase Popîrţă de Todora aducêndu-se, ḑicem prin aceĭ douĭ martorĭ dovada, că Popîrţă stăruiesce a călca prima îndatorire, adică stăruiesce să refuse căsĕtoria ce i să împune prin contract. şi că prin urmare este dator a plăti amenda prevĕḑută în acelaşĭ contract.

Tribunalul dela Galaţĭ, după părerea Victorieĭ, cetind acésta suplică nu putea nicĭ decum să aducă altă hotărire, decât să osêndéscă pe Popîrţă la plata amendeĭ.

Todora ţinea la acéstă părere, cu tóte că însuşĭ autorul suplicei, adică Orfănescu i spusese că acéstă hârtiă este numaĭ un pas preparator, o incercare séŭ maĭ bine ḑis o orientare, făcută anume acum, pentru ca la împlinirea terminuluĭ pus în contract, până unde trebuia să soséscă rĕspunsul la prima suplică, să scie, ce i să maĭ cerea, afară de împlinirea terminuluĭ, fără de care nu sĕ putea osîndi nicĭ decum Popîrţă, cu tóte doveḑile aduse, că-cĭ acestea dovedeaŭ numaĭ o disposiţiune momentană, care sĕ putea schimba până la împlinirea terminuluĭ.

Cocóna Zosima care scia de acéstă hârtiă, cum să nu fi sciut, togmaĭ Domnia-eĭ, trăgea când în partea Todoreĭ când în partea luĭ Orfănescu, vorbea mereŭ de resultat şi nu maĭ putea de nerăbdare. Decĭ însărcinâ pe Todora, ca îndată ce va veni hotărirea dela Galaţĭ, să vină îndată şi să i-o dea de scire.

Era togmaĭ în ḑioa în care Popîrţă alergase prin prăvăliĭ, când primi Todora o visită din partea luĭ Orfănescu, care venia în mare grabă la dênsa.

— Hotărirea dela Galaţĭ! de bună-sémă îmĭ aducĭ hotărirea dela Galaţĭ, — esclamâ Todora vederea advocatuluĭ.

— Da, Dómna-mea. —

— Eĭ bine, cum a eşit. —

— Togmaĭ după cum mă asceptasem eŭ, adică ni s'a respins cererea. —

— S'a respins, — ţipâ Todora gata de a cădea în leşinĭ. —

— Nu disperaţĭ Dómna-mea, — sĕ grăbi Orfănescu a domoli afectul clienteĭ séle, — nu disperaţĭ, ci ascultaţĭ maĭ întâiŭ întregul cuprins al hotărireĭ. —

— Destul am audit, décă-mĭ dicĭ că ni s'a respins cererea — dise Todora mîhnită.

— S'a respins, însĕ numaĭ pentru astă-dată. Pentru a dóua óră nu ni sĕ va respinge, décă va fi trecut terminul din contract, fără să se fi cununat Popîrţa cu Domnia-ta. —

— Cununa eŭ? cu Popîrţă şi când.

— Cel mult în opt dile, că-cĭ numaĭ până atuncĭ curge terminul.

— Bine dar n'a declarat, că nu voiesce să mĕ ia.

— Când? —

— Maĭ acum sĕptĕmână. —

— Întrebând când, n'am voit să sciŭ dioa, ci am voit numaĭ să-ţĭ amintesc, că Domnul Popîrţă sĕ lăpădase de Domnia-ta într'un moment când credea, că actul făcut de notar ar fi fără de valóre, dar acum când va afla, că l'aĭ dat în judecată şi că tribunalul a respins cererea Domnieĭ-tale numaĭ din pricina că nu s'a împlinit sorocul, acum dic va alerga pentru ca să se cunune cu Domnia-ta.

— Va afla el óre curênd de acéstă hotărire? —

— Cum să nu afle, de vreme ce va fi avênd ver un prĭetin prin Galaţĭ. —

— Va fi avênd dĕŭ şi va afla şi de bună-séma va veni să céră ca să ne cununăm. Dar décă nu voĭ vroi eŭ. —

— Atuncĭ ar fi fórte bine pentru Domnul Popîrţă, că-cĭ atuncĭ ar trebui să-ĭ plătescĭ Domnia-ta 20,000 de fiorinĭ. —

— Aicĭ te-am prins Domnule advocat pe o cale rătăcită pentru că pe mine actul nu mĕ légă, că-cĭ eŭ nu sunt din România.

— La noĭ nu te légă, dar décă te ar duce ver odată sórtea în România, apoĭ aĭ fi legată, că-cĭ aĭ recunoscut coprinsul luĭ, ba chiar aĭ cerut esecutarea sa. Însĕ scopul nostru nu este să te scăpăm pe Domnia-ta, cĭ să apucăm pe Domnul Popîrţă. —

— Maĭ bine lipsă decât primejdia ca să capĕt un asemenea bărbat. —

— Acéstă primejdiă nu esistă, pe câtă vreme nu veĭ vrea Domnia-ta, care nu esci din România, şi pe câtă vreme nu te veĭ duce în România, prin urmare Domnia-ta poţĭ opera cu cea maĭ mare linisce sufletéscă. —

— Ce să fac? —

— Când va veni Popîrţă să-ţĭ anunţe, că este gata a păşi cu Domnia-ta dinaintea altaruluĭ, să nu te opunĭ, adică să nu ḑicĭ ba.

— Să mĕ bag în primejdiă, nu este aşa? Şi pentru ce? Pentru ca să câştig ver o dóuĕ miĭ de fiorinĭ? Orĭ pentru ca să-ţĭ scap pe mirésa Domnieĭ-tale, pe coconiţa Victoria?

— Dómna-mea în momentul în care mĕ voĭ convinge că Domnia-ta aĭ pĭerdut chiar un atom din încrederea cu care maĭ onorat până acum, în acel moment te voĭ părăsi cu pricina-ţĭ cu tot.

— Ertaţi-mĕ, Domnule Orfănescu, am vorbit fără precugetare că-cĭ sunt cu totul ecstasiată în urma scirilor celor rele, pe care mĭ-aţĭ adus. Eŭ am voit să ḑic, că nu îndrăznesc a înfrunta acel pericol, nu pot să mĕ arĕt învoită la propunerea de căsĕtorie a luĭ Popîrţă chiar nicĭ pentru o sumă cât de mare. —

— Nu este nicĭ un pericol, Dómna-mea, că-cĭ de astăḑĭ într'o sĕptĕmână sĕ împlinesce terminul din contract, ér până atuncĭ imposibil pentru Domnul Popîrţă de a împlini tóte formalităţile şi de a-şĭ procura tóte hârtiile necesarie pentru actul de cununie. —

— Fiă, eŭ nu mĕ pot decide să înfrunt acéstă primejdiă. —

— Ce decideţĭ dară, Dómna-mea? —

— În acest moment nu pot decide nimic. Permiteţĭ-mĭ să mĕ sfătuiesc maĭ întâiŭ cu mătuşă-mea. Mĕ duc îndată la ea. Aveţĭ bunătatea de treceţĭ peste o óră pe la mine, până atuncĭ voĭ fi întórsă dela mătuşa-mea.

Cocóna Zosima era acasă şi şedea după obiceiul eĭ pe canapea când veni Todora la Domnia-eĭ cu faţa îngrijită.

— Sărut mânile mătuşico, — ḑise Todora intrând în odaiă.

— Bună ḑioa Todoro. Ce, dór ţĭ-a venit scire rea dela Galaţĭ. —

— Nu este togmaĭ rea de tot, dar nicĭ bună nu este. —

— Cum ḑiceam eŭ, dar togmaĭ cum am ḑis eŭ tot-déuna. —

Adevĕrul este, că cocóna Zosima, după cum scim, ḑisese şi aşa însĕ ḑisese şi altfel, cu un cuvênt ḑisese în tóte felurile, pentru ca în momentul decisiv să pótă susţine, că a ḑis aşa precum s'a întêmplat.

— Nu ḑiceam şi eŭ tot aşa, — fu dar rĕspunsul cocóneĭ Zosimeĭ.

— Ba da mătuşică-dragă, dar cu atâta, ce-mĭ este mie? Eată la ce mĕ povăţuesce advocatul Orfănescu. —

Todora i spuse acum mătuşe-si, ceea ce scim şi noĭ, adică ceea ce-ĭ împărtăşise Orfănescu.

Cocóna Zosima o ascultâ într'o emoţiune continuă, mişcându-se de pe miḑlocul canapeleĭ spre o margine, apoĭ de pe o margine ér spre miḑlocul canapeleĭ. După ce tăcu Todora, cocóna Zosima sĕ maĭ gândi puţin, tuşi una în sec, lunecâ de pe miḑlocul canapeleĭ érăşĭ spre marginea eĭ, érăşĭ tuşi puţin în sec, apoĭ după ce-şĭ derese glasul cu mare vuet ḑise către Todora:

— Spune-ĭ advocatuluĭ, că veĭ face după sfatul sĕŭ, când şi décă va veni Popîrţă la tine, ér după ce i-aĭ spus aşa, şi după ce sĕ va fi depărtat dela tine, du-te neîntărḑiat la jupănésa Uţa, rógăte de ea să-ţĭ dea mâna de ajutor, spune-ĭ, că veĭ fi recunoscătóre şi décă va veni tréba la adică: făgăduiesce-ĭ chiar o parte din câştigul tĕŭ, bună-óră a patra parte, adică 5000 de fiorinĭ.

După acéstă povaţă minunată cocóna Zosima sĕ cufundâ érăşĭ în tăcerea eĭ înţeléptă, aşeḑêndu-se încetul cu încetul érăşĭ în miḑlocul canapeleĭ, de unde putea să-şĭ véḑă înţelépta faţă în oglindă.

Todora însĕ să grăbi a se duce pentru a pune în esecutare cât maĭ curênd povaţa mătuşe-si.

Când veni Orfănescu la ea, ca să o întrebe, după cum sĕ înţeleseseră eĭ amêndouĭ cu o óră maĭ nainte, să o întrebe ḑicem, de hotărirea ce a luat după sfătuirea eĭ cu mătuşă-sa, Todora i spuse decĭ, că este învoită a face după învĕţătura luĭ, când şi décă va venĭ Popîrţă la dênsa, pentru a-ĭ propune esecutarea cununieĭ.

Cum sĕ duse Orfănescu dela ea, Todora o şi pleca drept la lelea Uţa.

Jupănésa nóstră sĕ afla în mare agitaţiune. Una, că ascepta şi ea cu nerăbdare împlinirea terminuluĭ pus în învoiéla făcută de fiă-sa dinaintea judeluĭ cu Popîrţă, alta, că auḑise despre alergăturile şi togmelile luĭ Popîrţă prin prăvăliĭ, şi ascepta decĭ să véḑă sosind acele târguelĭ bogate, făcute în profitul fie-si, în fine auḑise dela Orfănescu despre hotărirea tribunaluluĭ dela Galaţĭ şi primise însărcinarea, de a spune despre acéstă hotărire luĭ Popîrţă, pentru a-l maĭ îngrozi puţin şi pentru a-l reţine astfel, ca nu cum-va în ultimul moment să le strice tot rostul, cu declaraţiunea sa atât de temută.

— Eată că tóte persónele din romanul nostru susţin interesele lor cu o stăruinţă încarnată.

Popîrţă deci de să nu facă nimic, pănă ce nu va cere Victoria dela jude o prelungire a terminuluĭ de învoiélă.

Todora se hotăresce a jertfi o parte şi încă o parte bună din-

câştigul ce are să-l ascepte dela Popîrţă, numaĭ pentru a şî-l asigura cu atât maĭ bine.

Orfănescu desconsideră dorinţa Todoreĭ, a clienteĭ séle, pentru a asigura cu atât maĭ bine sórtea iubiteĭ séle, cu tóte că acéstă sórte trebuesce să se decidă în decurs de 24 óre numaĭ.

Apoĭ Uţa, maĭ este trebuinţă să spunem şi stăruinţele jupăneseĭ. Nu, că-cĭ le cunóscem prea bine cu toţiĭ.

Numaĭ bĭata Victoria, rabdă în neactivitate chinurile asceptăreĭ.

Décă vom supune unuĭ ecsamen comparativ stăruinţele de care vorbirăm aicĭ, vom vedia, că Popîrţă are să susţină singur lupta în contra tuturor celorlalţĭ.

Îĭ va învinge el óre?

Nu scim! —

Pe toţĭ în nicĭ un cas!

Pe uniĭ dintre eĭ?

Póte! că-cĭ în tabera vrăşmaşa s'a ivit semne de desbinare.

Orfănescu a părăsit, séŭ décă nu a părăsit cu totul apoĭ a espus causa clienteĭ séle, causa Todoreĭ; ér acésta sĕ afla togmaĭ pe drum, pentru ca să corupă pe aliata advocatuluĭ, pe jupănésa Uţa.

Ne este témă, că nu cum-va să compromită causa Victorieĭ.

Vom vedia. —

Uţa cu tótă agitaţiunea eĭ, când vĕḑu pe Todora venind la ea, întrând, cum am ḑice în visuinea leuluĭ, că-cĭ ea şedea după cum scim în casele luĭ Popîrţă, nu sĕ putu feri de un simţ de surprinsă.

— Bun semn, rĕŭ semn, să fiă óre venirea eĭ, — sĕ întrebâ ea în sine.

— Am venit cu o mare rugăciune, — începu Todora pledoarul eĭ.

— Spune coconiţă dragă, porunceste. —

— Aĭ auḑit de hotărirea dela tribunalul din Galaţĭ. —

— Am auḑit! —

— Dela cine, dela Popîrţă?

Todora ascepta cu inima palpitândă rĕspunsul Uţeĭ. Jupănésa însĕ, pentru primul moment nu sciu, să spună adevĕrul séŭ să înşire ver o minciună; dar în procsimul moment sĕ decise a nu spune nicĭ adevĕrul însĕ nicĭ minciună, decĭ rĕspunse:

— Nu dela coconaşul Popîrţă, din altă parte! —

La acest rĕspuns par că i sĕ maĭ uşurâ inima Todoreĭ.

— Nu sciĭ cum-va lele Uţo, décă va fi aflat şi Domnul Popîrţă de acéstă hotărire? —

— Nu sciŭ, nu cred însĕ, — rĕspunse Uţa, adăugênd pentru sine, — de unde să fi auḑit, de vreme ce n'am apucat să i-o spun eŭ.

— Décă n'a aflat pănă acum, apoĭ niciĭ că va afla, décă nu i veĭ spune Domnia-ta. Te rog prea mult, fă-mĭ acest bine, ţine taină despre acéstă hotărire faţă cu Domnul Popîrţă! —

La acest rugamênt, Uţa ér sĕ puse pe chibzuelĭ, că-cĭ nu scia ce să rĕspundă. Spiritul de contradicere, de négă, înăscut fiă-căreĭ fiinţeĭ omenescĭ, şi maĭ cu sémă celeĭ de secs femeiesc, acest spirit, numaĭ el, alt nimic o îndemnâ a descoperi Todoreĭ adevĕrul, dicênd:

— Să tăinuesc eŭ acest lucru dinaintea coconaşuluĭ? Nu sĕ póte că sunt chiar însărcinată a-il spune, şi încă cu nicĭ un minut maĭ tărdiŭ decât chiar astădĭ la prând! —

— Ce folos veĭ avea, décă veĭ spune? —

— Eŭ nu voĭ avea nicĭ un folos, dar va avea fiă-mea! Folosul că coconaşul Popîrţă va fi cu atât maĭ sigur reţinut de a merge la judecată şi de a spune, că o ia de nevastă. — Dar ce pagubă îţĭ póte aduce Domnieĭ-tale, décă va afla coconaşul, de acea hotărire dela Galaţĭ. —

— O pagubă fórte însĕmnată! O pagubă de 20,000 de fiorinĭ.

— Cum aşa?

— Eac aşa! Aflând Domnule Popîrţă că tribunalul dela Galaţĭ a recunoscut puterea actuluĭ nostru şi că n'a respins cererea mea din altă pricină, decât numaĭ fiind-că nu s'a împlinit terminul din act....

— Să nu-ţĭ uiţĭ vorba, cât maĭ este pănă la împlinirea aceluĭ termin.

— Opt dile. Recunoscênd decĭ Domnul Popîrţă în ce primejdiă să află, sĕ va grăbi să scape din ea, oferindu-mĭ a sĕ cununa cu mine. —

— Dar bine, Domnia-ta nu maĭ vreaĭ? —

— Nu nicĭ decum! —

— Vreĭ maĭ bine să iaĭ acea sumă de banĭ? —

— M'aş mulţămi chiar şi cu maĭ puţin. Aşĭ jertfi ceva din aceĭ banĭ, dând din eĭ aceleĭ persóne, care m'ar ajuta întru câştigarea lor. —

Ochiĭ Uţeĭ la acéstă propunere sĕ sghîirâ de lăcomie. Ea îşĭ dise îndată, că ar fi un mare pĕcat décă nu s'ar folosi de acest prilegiŭ. Cât despre hotărirea pentru care primise dela Orfănescu însărcinare, ca să o împărtăşéscă luĭ Popîrţă, de şi-ĭ atribui o importanţă destul de mare, totuşĭ îşĭ linisci cugetul dicênd, că acéstă hotărire ar fi putut veni cu 24 óre maĭ în urmă, şi că în acest cas ar fi fost lipsiţĭ de acest ajutor, şi că prin urmare va trebui să lucreze în folosul Victorieĭ, togmaĭ aşa par că s'ar fi întêmplat acea întârdiere în sosirea hotărireĭ dela Galaţĭ. Uţa era decĭ, precum vedem,

fórte aplecată de a primi propunerea Todoreĭ, cu atât maĭ vêrtos, fiind-că îşĭ maĭ ḑicea, că în casul cel maĭ rĕŭ Victoria eĭ totuşĭ nu ar suferi nimic, de vreme ce ar fi atuncĭ în stare să o înzestreze ea însăşĭ pe fiă-sa din baniĭ ce i va primi dela Todora.

— Însĕ pentru un lucru de nimic, — cu aceste cuvinte sĕ terminară gândurile Uţeĭ, — pentru un lucru de nimic nu mĕ încurc, şi nicĭ că mĕ bizui pe vorbă gólă, după ḑicătórea mea: aĭ carte, aĭ parte. —

Suma de 5000 de fiorinĭ, ce i oferi Todora i conveni, ér acésta să învoi şi i dede despre promisiunea eĭ un înscris, i făcu o carte, cum să esprima Uţa, în care sĕ încreḑu maĭ tare decât în ver-ce jurămênt, cu tóte că nu scia sĕ o cetéscă.

Togméla era făcută, contractul încheiat, esecutarea tare aprópe, că-cĭ era pe la vremea prânḑuluĭ.

Popîrţă venise fórte rĕŭ dispus la masă. Victoria stătea coprinsă ca de un fel de frigurĭ, o sbucima chinul asceptăreĭ. Uţa şedea tăcută ca un pesce, dar nu era nicĭ decum liniscită în sufletul eĭ.

Cât despre liniscea sufletéscă nicĭ Popîrţă nu prea avea multă, că-cĭ şi cugetul sĕŭ era sbucimat. Îĭ era témă, să nu rĕmână cum-va singur cu Uţa, pentru ca să nu-l întrebe, décă a adus Victorieĭ ceva din darurile promise. Cu tótă acésta témă simţea însĕ trebuinţa de a rĕmânea singur cu Uţa pentru a sĕ înţelege cu dênsa asupra hotărireĭ ce o luase el în urmă, adică de a nu face nimic pentru Victoria, până nu sĕ va învoi ea întru prelungirea terminuluĭ dela judecată.

Conversaţiunea în decursul mâncăreĭ fu decĭ, am putea ḑice, — nulă.

Abia pe la sfêrşitul meseĭ deschise Popîrţă gura, care prinḑênd puţină inimă de prin fundul paharuluĭ, sĕ decise să aducă la îndeplinire gândul sĕŭ.

Pentru a nu pofti anume pe Victoria să ésă afară începu a ḑice:

— Ce noŭ aĭ maĭ auḑit despre Todora şi despre pîra eĭ. —

Victoria înţelese îndată intenţiunea luĭ Popîrţă şi sĕ grăbi a părăsi odaia. Înţelese fiind-că Popîrţă apăsase tare asupra numeluĭ Victorieĭ.

Uţa tresări puţin, ea creḑu că Popîrţă va fi aflat de sigur cevaşĭ despre hotărirea tribunaluluĭ dela Galaţĭ. Tresărind îşĭ pĭerdu cumpĕtul şi nu fu în stare de a da luĭ Popîrţă ver un rĕspuns, pe care însĕ nicĭ nu-l asceptâ acesta că-cĭ îndată după ce eşise Victoria, Popîrţă sĕ sculâ dela masă şi mĕsurând odaia cu paşĭ repeḑĭ şi neegalĭ.

— Domnia-ta m'aĭ povăţuit, — ḑise el — să mĕ iaŭ cu binele pe lângă Victoria, să-ĭ fac darurĭ de lucrurĭ scumpe, pentru ca să-mĭ ajung scopul de a nu pĭerde ceĭ 20,000 de fiorinĭ din contractul cu

Todora. Mĭ-aĭ făcut nisce făgăduinţe care îm plac, nu ḑic ba, d'aceia m'am şi apucat să fac după povaţa Domnieĭ-tale.

Uţa, care la aceste vorbe îşĭ venise érăşĭ în fire, nu sĕ putu opri, ca să nu-ĭ facă o observare luĭ Popîrţă întrerupêndu-l cu următórele cuvinte:

— Eŭ până în acest minut n'am vĕḑut pe nicĭ un semn, că Domnia-ta să te fi luat după sfatul meŭ. Ba togmaĭ din potrivă, în loc să îndulcescĭ pe Victoria cu darurĭ şi făgăduinţe, te aĭ lăsat încă şi de purtarea cea bună, pe care aĭ avut până acum cu dênsa, şi aĭ stat tótă vremea tot posomorît lângă ea. —

— Cum să nu staŭ posomorît, când mĕ omóră grijele, când îm furnică gândurile prin cap şi-mĭ tulbură sângele de prin tóte vinele de mi să sbate încât cred, că acum, acum înebunesc. —

— Cine e vina? Victoria să fiă óre?

— Victoria de bună-sémă, adică dorul ce i-l duc. Apoĭ escĭ de vină şi Domnia-ta fiind-că porţĭ grije numaĭ de interesul Domniilor-vóstre, astfel încât mĭ-e témă, că pe mine mĕ ducĭ numaĭ de nas. Aflâ că ceĭ 20,000 de fiorinĭ dela Todora sunt gata a-ĭ scăpa numaĭ pentru a-ĭ păstra pe séma Victorieĭ şi că numaĭ în vederea asta m'am hotărît a face cum aĭ ḑis Domnia-ta. Să veḑĭ cu ce lucrurĭ minunate voĭ mulţămi pe Victoria, îndată ce mĕ voĭ simţi şi eŭ asigurat. —

— Ce fel de asiguranţă dorescĭ Domnia-ta. —

— Asiguranţa, că nu risic a fi depărtat şi rîs de Domnia-vóstră îndată după trecerea terminuluĭ sciut. —

— Vaĭ, cum poţĭ vorbi asemenea lucrurĭ. —

— Cu un cuvênt décă nu să va învoi Victoria să-mĭ prelungéscă acel termin, pentru ca să mĕ pot simţi în deplină neatîrnare, apoĭ atuncĭ prefer, să mĕ cunun îndată cu ea; ér décă Todora va câştiga ceĭ 20,000 de fiorinĭ, atuncĭ vina vóstră să fiă. —

Décă i ar fi vorbit numaĭ cu ver o óră maĭ nainte până ce nu făcuse acel contract cu Todora, despre care scim şi noĭ, atuncĭ ḑĕŭ Uţa s'ar fi simţit tare strimtorată la acéstă ameninţare a luĭ Popîrţă. Acum însĕ fiind asigurată maĭ cu sémă pentru casul, când Popîrţă s'ar fi lăpĕdat cu totul de Todora, că-cĭ atuncĭ ar fi primit şi ea 5000 de fiorinĭ din ceĭ 20,000, nu sĕ tulbură câtuşĭ de puţin, ci sĕ simţi din contra cu atât maĭ sigură în lupta pe care spera a o duce la un bun sfĕrşit, şi pe care o continuâ ḑicênd:

— Nu sciam că capul Domnieĭ-tale să fiă atât de slab precum veḑ că este, de vreme ce să tulbură atât de lesne, precum s'a tulburat acum. Creḑĭ Domnia-ta, că mĕ speriĭ pe mine, décă mĭ ḑicĭ

că eştĭ gata de a pĭerde maĭ bine 20,000 de fiorinĭ decât să te încredĭ în noĭ, carĭ îţĭ voim binele, decât să te încredĭ maĭ cu sémă în mine. — Tréba Domnieĭ-tale, fă cum sciĭ. Eŭ însĕ ţĭ spun numaĭ atât, că facĭ fórte rĕŭ, că-cĭ Victoria drăguţa ne ar fi dat în glas, ar fi făcut tóte după placul nostru şi după asceptarea nóstră. Să fi vĕḑut Domnia-ta bucuria eĭ, când i spuseĭ că Domnia-ta aĭ făgăduit că o veĭ cinsti cu rochĭ de mătase, cu catifele, cu dantele şi giuvaere, când i vorbi de călĕtoriile la Paris şi prin Italia. Abia apuca să-şĭ véḑă visul cu ochiĭ, sĕrmana. Ḑic ḑĕŭ că ne-am fi ajuns scopul, décă aĭ fi sciut să te porţĭ cu delicateţă. Domnia-ta însĕ voiescĭ să-mĭ ducĭ fata pe la judecătorie, să facă învoielĭ. Apoĭ bine, lucrurĭ de acelea de care voim să punem noĭ la cale să săvêrşesc cu contracte făcute pe la judecătorie, séŭ sĕ fac, pe tăcute, şi pe nesimţite? —

Nu credem că este de trebuinţă a vĕ spune aicĭ, că nimic din cele ce înşirase Uţa aicĭ despre fiă-sa nu era adevĕrat. Victoria nu aflase nicĭ măcar un cuvênt de câte sĕ petrecuse între mumă-sa şi Popîrţă în urma învoeleĭ făcute de Todora cu Uţa. Décă ar fi sciut s'ar fi lipsit de tóte şi ar fi fugit de lângă acel bărbat şi de lângă aceea femeiă, cu tóte că i era mumă, ar fi fugit de lângă aceste fiinţe, care vorbiaŭ cu atâta uşurinţa de virtutea eĭ.

— Tóte sunt bune, — rĕspunse Popîrţă, — bune şi adevĕrate, eŭ însĕ nu mĕ pot suferi ajuns pe voia vóstră, după trecerea terminuluĭ, ajuns să-mĭ fiă témă că acum, acum vĕ lăpădaţĭ de mine, şi maĭ presus de asta să-mĭ maĭ cereţĭ şi ceĭ 10,000 de fiorinĭ din testament, că-cĭ în acel cas, aţĭ avea drept a face acéstă reclamaţiune.

— Ah coconaşule, coconaşule, mĕ facĭ să-mĭ pun ruşinea la o parte, mĕ facĭ să-ţĭ spun cu vorbe, să-ţĭ spun eŭ muma din gură nisce lucrurĭ de care nu vorbesce nimenĭ chiar şi décă le face cineva. De gândit le pot gândi dar să le vorbesc, nicĭ nu sciŭ cum să-ţĭ spun, că-cĭ nu găsesc cuvintele trebuincióse, séŭ décă le-am găsit, nu pot să le scot din gură, mĕ înécă 'n gât. Cum să-ţĭ maĭ ḑic. Să-ţĭ ḑic că Domnia-ta escĭ fecior şi că Victoria este fată mare, acum după ce ţĭ-am dat a înţelege, că acéstă fată mare sfătuită de mumă-sa, de mine, va fi gata a-ţĭ face pe voiă, décă veĭ sci să te porţĭ cu ea şi cu mine; să-ţĭ maĭ spun, că o fată care a făcut pe voia unuĭ bărbat, nu maĭ póte să aibă nicĭ o voinţă faţă de acel bărbat. Nu sciŭ, ce şi cum să-ţĭ maĭ ḑic, pentru ca să te înduplec. —

Vedeţĭ iubiţĭ lectorĭ până unde póte degrada baniĭ adică lăcomia banilor pe femeiă cu o educaţiune neingrijită. Uţa de dragul banilor nu sĕ ruşina de a înjosi până întru atâta, nu ḑicem pe fiă-sa, că-cĭ prin cuvinte numaĭ acela sĕ înjoseste, care le rosteşte ér nicĭ odată

obiectul cuvintelor, nu ḑicem dar că a înjosit pe fiă-sa, dar imaginea fie-si, fiă chiar și înaintea unuĭ suflet de calibru luĭ Popîrță.

Aceste vorbe ale Uțeĭ îșĭ avură efectul lor, că-cĭ aprinseră un foc necast prin vinele luĭ Popîrță, și-l turbară în un grad atât de mare în cât din acel moment, unde i să făcuse o făgăduință atât de îmbătătóre, nu sĕ maĭ putu gândi la alt nimic decât la momentul de ... voluptate.

— Să-ĭ aduc, să-ĭ aduc — îșĭ ḑise el, — ca să-mĭ câștig puțin favórea eĭ, pentru rest, va îngriji mumă-sa. —

Sĕ duse și aduse cu mânĭ pline. Era séră când veni aducĕnd acasă o mulțime de darurĭ pentru Victoria. Predându-le Uțeĭ avu nesocotința, nerușinarea, — nu scim cum să-ĭ maĭ ḑicem, — avu cutezanța de a reclama îndată resplata ce-ĭ promisese Uța. Acésta trebui să-șĭ aplice tótă limbuția sa, pentru a-ĭ esplica, că cere un lucru neputincios, de vreme ce aicĭ trebuia o pregătire făcută încetul cu încetul, puțin câte puțin, cu mare luare aminte, ca să nu se speriă păsărica fără de vreme și să sbóră pentru tot-déuna.

Popîrță nu voĭ să scie de nimic, ar fi întrebuințat chiar forța, décă Uța nu i-ar fi promis, ca în séra viitóre îșĭ va ajunge de bună-sémă scopul sĕŭ.

A dóua ḑi după cum scim, era ḑioa în care sĕ împlinea terminul Victorieĭ. Popîrță era însĕ atât de preocupat prin singurul gând, prin singura asceptare, că în séra aceleĭ ḑile i sĕ va împlini dorința provocată prin promisiunele Uțeĭ în sînul sĕŭ, încât uită cu totul de termin și-șĭ petrecu tótă ḑioa alergând din sus în jos, pentru a stringe cele maĭ rare și scumpe lucrurĭ, ca să le aducă Victorieĭ.

Tot orașul începuse să-l vorbéscă din noŭ. Babele dedeaŭ din cap ḑicĕnd că acéstă alergare nu ar fi ver un semn bun, că ar prevesti o schimbare în mințile luĭ Popîrță, ḑiceaŭ cu un cuvĕnt, că înebunise Popîrță.

Décă uitase el de termin apoĭ cealaltă parte din actul de învoiélă, care nu era altă decât Victoria, nu uitase nicĭ decum. Din contră ascepta cu o nepomenită agitațiune momentul de scăpare.

În acéstă ḑi memorabilă Popîrță, Victoria și Uța se puseră ca tot-déuna să prânḑéscă, dar nu scim décă ver una din aceste persóne va fi sciut, ce a mâncat.

Popîrță nu a sciut de bună-sémă, că-cĭ sĕ gândea neincetat la ceia ce scim.

Victoria asemenea, ea ascepta momentul de salvare.

Uța în fine era frământată de mulțimea de gândurĭ, care năvăliseră asupra eĭ în urma nerăbdăreĭ luĭ Popîrță. Era silită a desnoda

întriga în cel maĭ scurt timp şi ea încă nicĭ nu-şĭ gătise mrejele. Cu tóte că decisiunea era să sĕ săvêrşéscă chiar de séră, ea încă nu scia cum să sĕ apuce maĭ bine de trébă, în ce mod să se pórte cu Victoria, cum să o înduplece ca să-ĭ dea ajutor, fără ca să se dea de gol dinaintea eĭ, că-cĭ Uţa în acéstă privinţă avea un simţ delicat, ea maĭ bine s'ar fi lipsit de tóte, decât să fi atins cinstea fie-si, cu o vorbă măcar. Nu scia maĭ cu sémă, cum sĕ maĭ înşele pe Popîrţă, cum să-l opréscă, ca să nu facă cum-va ver un scandal de séră, că-cĭ el chiar de acum era să o compromită dinaintea Victorieĭ prin desele semne ce-ĭ făcea, pentru a-ĭ aduce aminte de făgăduinţa eĭ.

După masă Popîrţă sĕ duse érăşĭ, că să maĭ têrguéscă, să maĭ aducă fiitóre séle amante.

Victoria ascepta în camera eĭ cu ochiĭ ţintiţĭ asupra ceasorniculuĭ ca să sĕ facă la 5, că-cĭ atuncĭ era să fiă cu desăvêrşire liberă, că-cĭ dela 5 încolo să închideaŭ biurourile de pe la tribunal.

Uţa, care să vede tréba isbutise de a ursi ver un plan, întrâ acum în odaiă, aducênd tóte obiectele pe care le cumpĕrase Popîrţă pentru Victoria şi din care încă nu-ĭ dase până acum nimic.

— Eată dragă o părticică din zestra ta, — ḑise Uţa întinḑênd dinaintea Victorieĭ, care 'şĭ întórse privirea despre ceasornic asupra darurilor, şi care de mirare uitase de a maĭ privi la ceasornic, întinḑênd dar Uţa feluritele de stofe, de pânzĕturĭ etc. dinaintea Victorieĭ i ḑise, — étă dragă o parte din zestra ta, nu este aşa, că e frumósă. Décă veĭ fi înţeléptă, vor maĭ veni încă multe lucrurĭ, care de care maĭ scumpe şi maĭ frumóse. —

— Dela cine sunt? —

— Dela coconaşul Popîrţă? —

La acest nume pronunţat în combinaţiune cu obiectele de zestră, Victoria simţi ca un leşin. Ea se creḑu trădată de mumă-sa.

— Nu, nu, nicĭ odată, nu voiesc, — ţipâ ea aruncând departe stofele cele scumpe şi împrăştiindu-le prin odaiă.

— Nu fi nebună dragă, — ḑise acum Uţa, — vreĭ ca să te ducĭ după Orfănescu numaĭ cu ceĭ 10,000 de fiorinĭ şi cu ce aĭ pe tine? —

— Ce spunĭ de Orfănescu? Tot pe Orfănescu să-l iaŭ? — întrebâ Victoria confusiată. — Să-l iaŭ pe Orfănescu şi zestrea să o primesc dela Popîrţă? Cum să póte asta, eŭ nu înţeleg. —

— Nicĭ nu trebuesce ca să înţelegĭ tu, ci să facĭ numaĭ după cum ţĭ-am făgăduit, adică să tacĭ. —

— Acéstă făgăduinţă am ţinut şi o voĭ ţinea până de séră la

5, adică până acum în dóuě óre, — adause Victoria, care aducêndu-şĭ érăşĭ aminte de termin, privise érăşĭ la ceasornic.

— Cum până la 5, — întrebâ Uţa. —

— Fiind-că atuncĭ voĭ fi slobodă.

— Înţeleg şi sciŭ că veĭ fi slobodă adică că veĭ avea dreptul a refusa pe coconaşul Popîrţă de vreme ce el însuşĭ nu s'a învoit cu porunca coconuluĭ reposat, cel puţin nu a spus acéstă la judecată. Cu cât te simţĭ însě maĭ slobodă, cu atât maĭ lesne poţĭ cîrmui pe altul, maĭ ales décă n'aĭ să facĭ pentru acésta alt nimic decât să staĭ şi sě tacĭ. —

— Nu te înţeleg prea bine, dór nu vě vroĭ, ca să maĭ staŭ aicĭ, şi după împlinirea terminuluĭ. —

— Ba togmaĭ asta o voiesc! —

— Mórtă şi nu rěmân! —

— Draga-mea fi înţeléptă şi ascultă de sfatul meŭ. —

— Nu pot mamă, nu pot. —

— Cum să nu poţĭ. Ce rěŭ va fi pentru tine? Aşĭ maĭ ḑice şi eŭ décă te-aĭ putea cununa îndată cu Orfănescu, însě gólă cum escĭ, nu poţĭ, trebuesce să-ţĭ fac zestre, séŭ maĭ bine ḑis trebuesce să-l fac pe coconaşul Popîrţă să-ţĭ aducă zestre. —

— Mĭ e frică, nu staŭ, nu! —

— De ce lucru să-ţĭ fiă frică? Nu sunt eŭ lângă tine, nu te pot păzi eŭ? —

— Mĭ-e dor de Alesandru? —

— Togmaĭ décă ţĭ-e dor, trebuesce să facĭ după cum ḑic eŭ, pentru ca să te poţĭ cununa cu atât maĭ în grabă cu Orfănescu.

— Cum aşa maĭ în grabă? —

— Eac aşa. Cu cât ţi-să va găti zestrea maĭ curênd cu atât maĭ curênd te veĭ putea cununa. Nu este aşa? —

— Ba, da. —

— Apoĭ veḑĭ, eŭ n'am banĭ ca să-ţĭ fac zestrea, ar trebui să ascept, ca sě scótem ceĭ 10,000 de fiorinĭ dela coconaşul Popîrţă şi togmaĭ după ce i-am scos, cine scie când, aş putea să mě apuc de înzestrarea ta. Aşa însě îţĭ aduce coconaşul tot de a gata! —

Acest argument, cel maĭ însĕmnat în ochiĭ Todoreĭ o înduplecâ în fine să facă după dorinţa mume-si, şi să şéḑă încă 6 ḑile, adică până la împlinirea terminuluĭ Todoreĭ, în casă cu Popîrţă.

Décă am ḑis, că arătatul argument ar fi înduplecat pe Victoria de a face după voia mume-si, apoĭ atuncĭ nu ne-am esprimat togmaĭ bine, că-cĭ nu numaĭ singurul acest argument decise pe Victoria, ci încă şi scopul urmărit prin şederea eĭ. Uţa i ḑise, că ar fi o bine-

facere pentru Todora, care după afrontul suferit nu maĭ voia să se mărite după Popîrță, ci dorea din contra să-l pedepséscă pentru acel afront cu pedépsa prevĕḑută în contract, adică cu pĭerderea amendeĭ de 20,000 de fiorinĭ.

Uța creḑuse de prisos a maĭ spune fie-si despre partea, ce-ĭ promisese Todora din acea amendă.

Cu fiă-sa Uța regulase dar lucrul după dorința eĭ. Maĭ rĕmase să pună și pe Popîrță la cale.

Sara când veni Popîrță érășĭ cu darurĭ, cerĕnd tot odată să i sĕ împlinéscă, ceia ce i sĕ făgăduise, sĕ decise Uța a purta lovitura periculósă dar decisivă.

Cu o față plină de disperațiune și de mîhnire nemărginită i ḑise:

— Ah, coconașule, coconașule, omóră-mĕ, bate-mĕ, prăpădesce-mĕ!

— De ce, de ce, — întrebâ Popîrță speriat.

— Fiind-că am făcut o greșélă, o mare greșélă, fiind-că m'am înșelat asupra fie-mi! Nu voiesce, nicĭ decum, cu nicĭ un preț să auḑă de poveţile mele, nu voiesce să auḑă de Domnia-ta! .....

— Femeiă blăstămată, — răcni Popîrță, — aĭ vroit să morĭ, de te-aĭ jucat cu mine! — La aceste cuvinte Popîrță ridicâ un scaun gata de a turti cu o singură lovitură pe Uța.

Acésta, ferindu-se de gróznica lovitură, țipâ cât i lua gura:

— Ascéptă să auḑĭ sfĕrșitul. Victoria nu voiesce să auḑă de Domnia-ta și să te véḑă cu ochiĭ, până ce nu va trece și terminul coconițeĭ Todoreĭ, adică până atuncĭ, până ce nu va fi sigură, că nu veĭ maĭ avea îndemnul de a o înșela căsĕtorindu-te cu coconița Todora. Nu sciam că Victoria va fi în stare să te teme așa de mult.

— Mĕ témă pe mine, este gelósă de mine, — strigâ Popîrță ecstasiat de bucurie. — Gelósa de mine, étă o scire démnă de o jertfă de 100,000 de fiorinĭ ér nu de o calicie de 20,000 de fiorinĭ.

— Este nebun cumplit, — îșĭ ḑise Uța, — să-l stórcem până ce vom putea și pre cât vom putea. — Nu uita de înzestrarea Victorieĭ, — adause decĭ cu vocea tare.

— Șése ḑile ḑicĭ că sunt până la terminul Todoreĭ. Nu este de lipsă să asceptăm atâtă vreme. Chiar mâine mĕ voĭ duce să caut baniĭ, să mĕ plătesc de Todora; dar apoĭ Victoria va fi a mea. —

— Dar zestra Victorieĭ coconașule. —

— Nu i-am adus destul? Décă va maĭ lipsi ceva îșĭ va cumpĕra când va fi nevastă-mea, că-cĭ are din ce. —

Aceste fură ultimele cuvinte ale luĭ Popîrță cu carĭ sĕ despărți de Uța. Ear a dóua ḑi cât de mare i fu mirarea Todoreĭ, când îl vĕḑu pe Popîrță venind la dênsa cu 20 de bancnote de câte o miă,

pe care i aruncă „ghiaţă“ pe masa eĭ, cerênd dela ea actul mult pomenit, cel făcut de notar.

Todora să grăbi a scóte acel act şi a-l preda luĭ Popîrţă. Să grăbi ḑicem, că-cĭ i era témă că nu cum-va Popîrţă să-şĭ ia séma, şi să se ducă éră̦şĭ cu banĭ.

Popîrţă luâ actul, îl rupse în miĭ şi miĭ de bucăţele, pe care le împraştiâ prin odaiă, apoĭ o luâ fuga acasă.

O luâ fuga acasă şi drept la Uţa. Cu tóte că el dorea pe Victoria şi cu tóte că era destul de aprins pentru a cotropi ver-ce sfiélă în sufletul sĕŭ, cu tóte acestea nu scim ce simţ, de stimă, de veneraţiune, în sfĕrşit un simţ nedefinibil îl îndemnâ a trata de o cam dată afacerile séle cu Victoria prin miḑlocirea Uţeĭ.

Acesteĭ i spuse decĭ, de unde venia şi ce făcuse el acolo.

Când auḑi Uţa de acest pas nu fu nicĭ decum încântată, cum am fi în drept ca să ne asceptăm, de vreme ce îşĭ câştigase astfel şi ea partea ce i să promisese de Todora. Nu era încântată ci simţi din contra o mare părere de rĕŭ de pripa luĭ Popîrţă, şi anume fiind-că acum nu-l maĭ putea stórce nicĭ decum. Nu, fiind-că după cum ḑicea el cu drept, acum putea să aibă Victoria tóte câte i trebuia, că-cĭ era să-ĭ fia nevastă, însĕ de vreme ce după cum scim în realitate nu era să-ĭ fiă nicĭ odată nevastă, nicĭ nu sĕ maĭ putea ascepta la ver un dar din partea luĭ Popîrţă. —

Cam astea fură gândurile Uţeĭ la scirea ce-ĭ aduse Popîrţă.

— Spune decĭ Victorieĭ, — terminâ el raportul sĕŭ ciudat, — spune-ĭ să se prepare, ca să ne cunune cât maĭ îngrabă! —

Uţa amărită peste mĕsură de pripa neasceptată a luĭ Popîrţă, şi vĕḑênd tot odată că d'aci încolo nu maĭ avea ce să maĭ ascepte, îşĭ vĕrsa veninul ḑicênd cu asprime cătră Popîrţă:

— Pune-ţĭ pofta 'n cuĭ, coconaşule, cât despre Victoria, că-cĭ eĭ i s'a împlinit terminul cu 6 ḑile înaintea coconiţeĭ Todoreĭ, ea este dar slobodă şi să va cununa cu Orfănescu. Veḑĭ de-ĭ gătesce ceĭ 10,000 de fiorinĭ, după porunca coconuluĭ Hagiŭ.

Popîrţă rĕmase uimit.

— Ean fugi d'acolo nu maĭ visa, — începu el să întoneze acum de odată cu vocea răguşită, că-cĭ la acéstă descoperire înfricoşată pentru el pĭerduse şi micul rest de inteliginţă, ce-ĭ maĭ rĕmăsese după atâtea sbucimărĭ, la care i fu supusă mintea şi tótă firea sa în ḑilele din urmă.

Avariţia împărechiată cu pojarul voluptăţeĭ produce adese-orĭ asemenea resultat asupra minţeĭ omenescĭ.

## XIV.

Am audit de sfĕrşitul trist, dar meritat al luĭ Popîrţă, adică a personagiuluĭ principal din naraţiunea nóstră. Cu atâta însĕ un romancier bun nu îşĭ termină nicĭ odată romanul sĕŭ. Avênd şi noĭ pretenţiunea de a aspira la numele unuĭ bun romancier, vom observa tóte regulile prescrise de arta nóstră şi vom presenta încă odată pe tóte persónele din romanul de faţa cinstiţilor cetitorĭ.

Maĭ bună ocasiune decât nunta Victorieĭ nu putem afla cât e lumea, că-cĭ la acésta nuntă vom găsi pe tóte persónele nóstre împreunate.

La nunta Victorieĭ, dar cu cine?

Ce întrebare, cu Orfănescu!

Şi când?

Togmaĭ patru sĕptĕmânĭ după ce înebunise Popîrţă, că-cĭ o sĕptĕmână trecu până când putură scóte ceĭ 10,000 de fiorinĭ dela epitropiĭ nebunuluĭ, ér trei sĕptĕmânĭ trecură cu strigările séŭ vestirile.

Şi érăşĭ era vîlva în Bidinescĭ!

De astă-dată vîlva era maĭ puţin sgomotósă dar cu atât maĭ respândită. Vîlva de acum era, cum am dice, cevaşĭ maĭ de tóte dilele, ca cea dela începutul istorieĭ nóstre, acum era o vîlvă produsă de critica, ce însoţesce tot-déuna o nuntă din Bidinescĭ.

Aicĭ uniĭ îşĭ povestesc parte cu fîrfoĭ, parte fără fîrfoĭ, tóte împregiurările întêmplate şi neîntêmplate, sciute şi nesciute, micĭ şi marĭ, tóte cu un cuvênt, câte precedară maĭ nainte de a sĕ decide cununia.

Cocónele cunoscea fóia de zestre din fir în fir, adică dela un cap până la celalalt, ér bărbaţiĭ lăudaŭ frumseţia mireseĭ şi râmneaŭ la tinereţile eĭ.

Acolo alţiĭ, ómenĭ maĭ interesaţĭ, — pentru a fi drepţĭ trebuesce să punem, că acestia constituesc partea cea maĭ mare, — ómeniĭ interesaţĭ dară, critică lista de invitaţiune din singura şi simpla causă, fiind-că preţiósa lor persónă şi cu ceĭ din casa lor, lipsesc de pe acea listă. Aŭ n'are tótă dreptatea Dómna Caliopi să se supere de nepoftirea Domnia-eĭ, care invitase odinióră pe reposata mumă a luĭ Orfănescu la o nuntă a fie-si; ér după nuntă, fiă-sa făcuse o visită mumeĭ luĭ Orfănescu, care i fu întórsă la timpul cuviincios. Avea tótă dreptatea Dómna Caliopi să se supere, şi să dică, că décă ar fi trăit muma gineruluĭ nu s'ar fi întêmplat asemenea neajuns, şi să sfĕrşéscă lamentaţiunele eĭ dicênd, că s'a stricat lumea, că tineriĭ aŭ uitat de Dumnedeŭ şi de tóte.

Apoĭ Domnul Tudor, cum să nu sĕ fi simţit mîhnit de atâta

nebăgare de sémă. Închipuiţi-vĕ, Domnul Tudor lipsia de pe lista invitaţilor, cu tóte că era vecin, cu tóte că şedea peḑiş peste drum de reposatul Hagiŭ, adică de casele unde şeḑuseră sócra mică şi mirésa.

V'am putea aduce încă multe şi nenumĕrate esemple de nemulţămire tot atât de fondată precum eraŭ cele maĭ sus arĕtate, ne este însĕ témă că vi se va perea prea .... fleac, cu tóte că după părerea nóstră nu sĕ póte cunósce caracterul omuluĭ prin nimic maĭ bine decât prin atarĭ lucrurĭ micĭ. —

Nunta Victorieĭ cu Orfănescu să serbâ ca tóte nunţile din Bidinescĭ, într'o ḑi de Duminecă.

Orfănescu de şi luase zestre atât în banĭ, adică ceĭ 10,000 de fiorinĭ, cât şi în scule, adică ce avuse Victoria de maĭ nainte, dar maĭ cu sémă ce i dăruise Popîrţă în ḑilele din urmă, Orfănescu ḑicem, decise cu tóte astea, ca om cu minte ce era, să facă o nuntă potrivită, nicĭ prea mare, nicĭ prea mică şi cu cununia la 12 óre!

Décă ar fi făcut nuntă mare séŭ cel puţin nobilă, apoĭ atuncĭ cununia ar fi trebuit să fiă după améḑĭ, cătră sară, că-cĭ înaintea prânḑuluĭ o putea face ver-ce mojic, éră după prânḑ numaĭ ómenĭ cu stare.

De ce aşa.

Fiind că nunţile îngăduite de protopopie eraŭ cele de dinaintea prânḑuluĭ, ér pentru cele de după prânḑ trebuia să se procure dispensaţiunea archiierécă, o condiţiune care costa banĭ, şi care nu sĕ putea decĭ îndeplini decât de ómenĭ cu stare, séŭ cel puţin de ómenĭ care voiesc să trécă în ochiĭ lumeĭ, ca de ceĭ cu stare.

Póte că mulţĭ dintre cinstiţiĭ cetitorĭ şi prea drăgălaşele cetitóre nu vor sci să-şĭ esplice aceste disposiţiunĭ, nu scim cum să le ḑicem, că-cĭ canonice nu sunt, să le ḑicem dar disposiţiunĭ archierescĭ. Pentru ceĭ care sĕ intereséză să afle causa de ce să cere prin Bidinescĭ dispensaţiune pentru cununiile postmeridiane, vom spune următórele.

În vremurile de maĭ nainte şi prin Bidinescĭ sĕ serbaŭ cununiile maĭ cu sémă spre înserate. Ivindu-se însĕ în multe şi nenumĕrate casurĭ de divorciŭ pretecstul adus de bărbat pentru motiv de despărţanie, că în momentul când sĕ săvêrşi sfânta taină a cununieĭ, el ar fi fost beat şi că prin urmare el s'ar fi legat în nesciinţă de causă, aducêndu-sĕ ḑicem fórte adese-orĭ acest pretecst, scaunul archieresc dispuse, ca să nu să maĭ esecute pe viitor cununiile după prânḑ, ci totdéuna înaintea prânḑuluĭ, unde sĕ supunea, că nuntaşiĭ vor fi încă treḑĭ.

Prin urmare de cu sloboḑirea acesteĭ poruncĭ archierescĭ, nu sĕ maĭ celebra nicĭ o cununie după prânḑ; ḑicênd nicĭ una voim să înţelegem numaĭ pe cele mojice, că-cĭ cele nobile, adică cele plătite să putea celebra ver când.

Că-cĭ cu banul în mână, Dómne értă-ne, aĭ hatîr pretutindenĭ prin urmare şi dinaintea altaruluĭ, servit tot de ómenĭ cu o fire ca şi alţĭ ómenĭ, de bărbaţĭ carĭ, fiind învăţaţĭ, vorbesc latinesce şi-şĭ mărturisesc pĕcatul dicênd: *„Homo sum et nihil humani mihi alienum."*

Prea ne-am rătăcit cu vorba. Era maĭ să uităm şi de ginere şi de mirésă cu tóte că o porniseră la biserică. Acum eram maĭ să ne lipsim de o ceremonie fórte — pompósă

Va fi dar togmaĭ la 12 óre. Décă credeţĭ astfel apoĭ vĕ înşelaţĭ şi nu cunósceţĭ credinţa Bidinescenilor, care nu le értă a porni la o cununie punct la 12, că-cĭ dic eĭ, un asemenea lucru n'ar fi de bine, ar fi o cobire rea şi maĭ sciŭ şi eŭ, ce maĭ dic.

Lelea Uţa, ba chiar şi cocóna Zosima, care sciaŭ amêndóuĕ că nu este bine a porni drept la 12 din casă la cununie, nu permiseră luĭ Orfănescu să fiă punctual, cu tóte că pusese în biletele de invitaţiune lângă órele 12 şi cuvêntul precis.

Era dar togmaĭ la 12 şi jumĕtate când nuntaşiĭ sĕ puseră în trăsurĭ, ce trăsurĭ, carete trebuesce să dicem. Bre .... dar eraŭ tot ómenĭ cu carete nuntaşiĭ luĭ Orfănescu. Vorbă să fiă, nicĭ unul dintre eĭ nu posedea măcar un picior de cal, cum să fi avut ecuipagiŭ întreg. Caretele eraŭ împreunate după frumosul obiceiŭ din Bidinescĭ de pe la diferiţĭ proprietarĭ, carĭ în urma acestuĭ obiceiŭ îşĭ dărăpănaŭ trăsurile maĭ mult pe la nunţile, botezurile şi înmormêntările prietinilor decât pe la preumblările pe care le făceaŭ eĭ şi cu familia lor.

Încă de pe la 11 óre şi jumĕtate sĕ adunase o mulţime de lume atât dinaintea, cât în curtea cât în fine şi în interiorul bisericeĭ cu hramul sfânteĭ Troiţe în care era să se celebreze cununia.

Lumea sĕ adunase aşa de timpuriŭ, cu tóte că scia, că nuntaşiĭ vor zăbovi până după 12 óre, sĕ adunase dicem, pentru a ocupa un loc maĭ bun, de unde să pótă vedea pe mirésa şi pe naşa.

Uitasem să vĕ spun că naşa era cocóna Zosima, ér naş Tomiţa giuvaergiul.

Acéstă alegere să făcuse de Uţa, care trăgea tot a bogăţie, şi care în adevĕr nu ar fi putut găsi prin tot Bidinesciĭ o părechie maĭ bogată decât pe cea numită.

Cocóna Zosima cam făcuse nazurĭ, când i sĕ adresase rugămentul de a primi năşia, că una, că alta. Le făcuse însĕ numaĭ fiind-că aşa cerea tipicul. Cu cât era maĭ mare „tac tapatul" la asemenea împregiurărĭ, cu atât maĭ „nostimă" era tréba. Cocóna Zosima sĕ „fasoli" numaĭ cum sĕ dice prin Bidinescĭ, că-cĭ era bună bucurósă a primi, pentru a maĭ întra şi Domnia-eĭ prin gura Bidinescenilor.

Cât despre Tomiţa, chĭemarea sa de naş pe lângă cocóna Zosima

ca naşă, era o mare cinste pentru el, şi prin urmare nicĭ că-ĭ trăzni prin cap de a refusa.

Prin curtea bisericeĭ şi anume începênd dela pórta din afară şi până la uşa bisereceĭ să ascernuseră rogojinĭ curate, destinate, ca nuntaşiĭ să calce pe ele, pentru ca să nu-şĭ tăvăléscă cocónele trenurile séŭ şlepurile, care cu acéstă ocasiune eraŭ maĭ lungĭ, decât chiar la balul cel maĭ de frunte.

Lumea privitóre forma de-a lungul rogojinelor un şir, cum am ḑice o colónă, dar tot maĭ bine să ḑicem un şir îndoit de asistenţĭ-clevetitorĭ, ér biserica era plină îndesată de bărbaţĭ şi de femeĭ, de flăcăĭ şi de fete de tótă mâna, care cu toţiĭ împreună asceptaŭ cu nerăbdare începutul spectacoluluĭ.

Eată că sosiră în fine.

În trăsura cea dintâiă şedea mirésa Victoria cu naşul Tomiţa.

Victoria era îmbrăcată cum sunt îmbrăcate tóte miresele prin Bidinescĭ, adică cu rochie albă împodobită cu florĭ albe. Pe cap avea un vĕl subţire şi lung, dat pe dinapoĭ de i ajungea până 'n tălpĭ şi împodobit tot cu florĭ albe. Betele nu să obicĭnuesc prin Bidinescĭ.

Naşul Tomiţa era în gală deplină, adică frac negru, giletcă albă, pantalonĭ negri şi cravată albă.

Victoria sĕ coborî din trăsură ajuţorată de un servitor, pus anume pentru acest scop la pórta bisericĭ. După ea sări şi Tomiţă din trăsură şi dându-ĭ braţul o conduse prin şirul spectatorilor, păşind tot pe rogojină, până în interiorul bisericeĭ. Ómeniĭ din pregiurĭ priveaŭ cu interes şi făceaŭ observările lor, care cum îl tăia capul.

Din a dóua trăsură sĕ coborî cocóna Zosima gătită de mama foculuĭ. Era atât de frumósă încât la dênsa te puteaĭ uita, dar la sóre nu. Ba ḑĕŭ fără glumă, avea o rochie stacojie făcută dintr'o mătase atât de grea şi ţépănă, încât cocóna Zosima s'ar fi putut sprijini cu trupul Domnia-eĭ atât de bine pe rochie, ca chiar pe însăşĭ picerele Domnia-eĭ.

Capul şi-l împodobise cu pene albe de struz, şi cu un diadem de briliant. Sĕ încărcase cu brăţare din cele maĭ scumpe.

Ginerile Orfănescu care sări după ea din trăsura era gătit, cum trebuesce să fiă gătit fiă-care ginere, adică togmaĭ ca ver ce cavaler de salon, în negru cu cravată albă. El o lua pe cocóna naşa sub braţ şi sĕ duse în urma mireseĭ şi a naşuluĭ în biserică.

Lumea năvăli cu grămada după eĭ, fără nicĭ un pic de consideraţiune pentru restul nuntaşilor, carĭ numaĭ cu chiu cu vaĭ putură să străbată prin desime şi să se aseḑe în apropierea meseĭ de cununie, pusă în mică depărtare dela uşa bisericeĭ.

Preoţiĭ îşĭ făcură acum datoria lor. Cetiră câte şi maĭ câte, sĕ întrerupseră puţin pentru a pune corónele, — în Bidinescĭ nu sĕ pune ca aiurea cununĭ de florĭ — în capetele gineruluĭ şi ale mireseĭ, apoĭ cetiră érăşĭ, şi érăşĭ sĕ întrerupseră pentru a da întâiŭ gineruluĭ apoĭ mireseĭ sĕ muşce din câte un biscuit şi să sórbă din potir, în fine dănţuiră, pomenind prin un cântec bisericesc, danţul luĭ Isaia, împregiurul meseĭ.

Cu acest danţ simbolic se termină partea oficială a cununieĭ şi urmâ acum partea neoficială, adică sărutările între mireasa şi fostele eĭ amice. Ḑicem foste, că-cĭ de acum înainte, întrând Victoria în altă tagmă, nu maĭ putu sĕ întreţinâ amiciţia cu fete.

Ginerile sĕ puse acum cu mirésa, ér naşul cu naşa în trăsură, ér pe capra trăsureĭ în care şedea mirésa şi cu ginerile, sĕ urcară douĭ băeţĭ îmbrăcaţĭ cu sfite şi ţinĕnd fiă-care câte o făclie aprinsă în mâna. Era făcliile care serviseră la cununie, şi care după tipic, trebuiaŭ să sĕ înfigă în câte o pâine, şi sĕ arḑă, aşa înfipte în pâine până ce se vor stinge în una din odăile de întrare, unde sĕ serba nunta.

Orfănescul dispusese de a sĕ serba nunta sa la „luna de argint“ un hotel în care încă din vechime să serbaŭ tóte veseliile de asemenea natură.

La sosirea nuntaşilor masa era gata întinsă.

Era o masă aşeḑată în forma uneĭ potcave, cum fu şi masa congresuluĭ dela Berlin, însĕ masa cea dela „luna de argint“ nu aşĭ da pe o sute de mese, ca cea dela Berlin.

Să vĕ spun şi pentru ce!

Dar să lăsăm acum! Politica nu este bună să o facĭ pe nemâncate, că-cĭ flămĕndul tot la pâine are gândul, ér când dă de ver un colac, apoĭ atuncĭ nu-l maĭ scăpa din mânĭ, precum să va putea ceti în istoria universală pe pagina care va tracta despre mezatul, voiesc să ḑic despre congresul dela Berlin.

Cum să vĕ descrim frumseţa şi bogăţia aceleĭ mese, adică celeĭ dela „luna de argint“?

Să vĕ descrim cum eraŭ aşeḑate şi îndoite servietele în fel de fel de forme. Icĭ ca o căciulă de Curcan, colo ca o rosă dela Kasanlik, dincolo ca un corn de Viena, dincóce ca un vĕnturător adică eventail dela Paris, maĭ încóce ca o piramidă din Egipet şi alte multe.

Să vĕ descrim buchetele de florĭ aşeḑate în simetriă pe maĭ multe puncte ale meseĭ, séŭ să ne ocupăm maĭ cu sémă cu tortele şi în special cu podóbele acelor torte. Nisce podóbe făcute din zachar ars în chip de turleţe de o architectură împunătóră şi cu ornamente

care de care maĭ ecstravagante, representând, icĭ un copil înfășat, colo un ânger sburător, apoĭ dincolo o inimă pătrunsă de o săgétă.

Ear în midlocul meseĭ era torta cu podóba cea maĭ mare și înaltă, că-cĭ aicĭ era locul de onóre, fruntea meseĭ unde sĕ aședară despre o lăture mirésa cu ginerile ér despre cealaltă lăture față 'n față cu eĭ, nașul și cu nașa.

Musica, că-cĭ era și musica, începu să intoneze o piesă frumósă, unul din preoții chĭemațĭ spuse o rugăciune, după care începură să mânce cu toțiĭ. Era pe la 2 óre.

Dintre cunoscuțiĭ nostri maĭ eraŭ chĭemațĭ și sĕ aflaŭ de față: Moise Capiu în calitatea sa de coleg al gineruluĭ, Todora ca nepóta nașeĭ, apoĭ cele 4 fete ale Todoreĭ cu ceĭ 2 frațĭ aĭ lor.

Sócra mică, jupănésa Uța să înțelege că nu putu lipsi din midlocul óspeților.

Uța ședea la drépta gineruluĭ lângă Todora.

Cât despre mâncărĭ și bĕuturĭ permiteți-mĭ a nu vĕ spune nimic, că-cĭ mi e témă să nu vi să facă fóme, cetind despre diferitele bucate bune și să-mĭ trântițĭ cartea înainte de a o fi cetit până la sfĕrșit, care nu maĭ este departe.

Numaĭ atât trebuesce să vĕ spun încă despre masă, că sub fiă-care cuvertă și anume sub farfuria de jos era pus câte o cólă de hârtiă albă și curată, destinată pentru învălirea bucățelelor de prăjiturĭ, pe care nuntașiĭ aveaŭ obiceiĭ de a duce dela nuntă acasă pentru copiĭ și alțĭ asemenea.

Toțĭ ceĭ dela masă era veselĭ și bine dipușĭ.

Orfănescu era vesel, bine dispus și ferice în calitatea sa de „cinstit ginere“ și de advocat cu nume.

Victoria era veselă bine dispusă și fericită cu tótă calitatea sa de zmerită mirésă.

Cocóna Zosima era bine dispusă și mulțămită, fiind-că să făcuse tótă cinstea după cuviință.

Nașul Tomița zîmbea din mustață calculând că după profitul ce a avut în urma luĭ Popîrță maĭ avea să sĕ ascepte încă la multe alte profiturĭ din partea Zosimeĭ, a luĭ Orfănescu și alțiĭ.

Todora era veselă bine dispusă și fericită, că-cĭ să alesese nu numaĭ cu giuvare dar încă și cu 15,000 de fiorinĭ, adică de aicĭ maĭ lipsea ceva, suma pe care trebuise să plătéscă pentru a scóte diamticalele din zălog.

Fetele Todoreĭ eraŭ bine dispuse, fiind-că toaletele lor le eraŭ după plac, trenurile dela rochile lor destul de lungĭ, și sĕ bucuraŭ fiind-că aveaŭ nădejde de a juca tótă nóptea.

Feciorii Todoreĭ eraŭ veselĭ şi cu voie fiind-că vediaŭ destul vin de bĕut şi destule fete de joc.

Lelea Uța era fericită nu numaĭ în calitatea eĭ de sócră fiă măcar şi mică, dar şi ca capitalistă, ça-cĭ primise dela Todora ceĭ 5000 de fiorinĭ de care scim.

Ceĭlalțĭ óspețĭ toțĭ câțĭ eraŭ acolo, eraŭ bine dispuşĭ, fiind-că mâncările eraŭ bune, vinurile asemenea, musica înveselitóre şi toasturile destul de dese.

Ear acum ne-am putea lua séra bună atât dela nuntaşĭ cât şi dela lectorĭ, dar nu ne lasă încă Moise Capiu, că-cĭ despre el maĭ avem să vĕ spunem încă ceva.

Acest advocat vestit dar cu mustățile sbîrlite stufóse şi lungĭ de i da până în gură, vĕdêndu-se dinaintea atâtor bunĕtățĭ, îndopâ cât putea şi el. Mustățile însĕ îl supĕraŭ; nu numaĭ că-l supĕraŭ dar muiându-se prin ciorbă şi prin sosurĭ îl stropeaŭ icĭ o picătură colea altă, când maĭ rar când maĭ des pe pĭeptul sĕŭ bărbătesc. Pentru a-şĭ cruța haina sa de dumenecit, cu care sĕ îmbrăcase astădĭ în cinstea nunțeĭ, îşĭ înfipse țépăn o servietă între gât şi cămaşe. Aşa credea cel puțin el că făcuse, în realitate însĕ, eĭ din nebăgare de sémă în loc de servietă luase colțul pânzătureĭ de masă si-l înfipse pe acesta între gât şi cămaşă

Acéstă ululuĭtură fu băgată de sémă de feciorii Todoreĭ, carĭ şedeaŭ lângă el, eĭ însĕ din adins nu-l făcură atent pe Moise Capiu, că-cĭ să asceptaŭ la o posnă în urma greşeleĭ comise de el în vecĭnica sa distracțiune.

Posna să şi întêmplâ şi étă cum.

Moise Capiu animat de toasturile celorlalțĭ, animat apoĭ şi de tăria vinuluĭ, să decise şi el a ridica un toast în onórea cuiva.

Ciocni decĭ în păhar cu scop de a anunța intenținnea sa.

De odată să făcu tăcere pentru a sĕ asculta la vorbele luĭ Capiu.

El voi să încépă ridicêndu-se de odată de pe scaun.

Voința sa rĕmase însĕ neîndeplinită, că-cĭ în momentul când sĕ ridică de pe scaun, veni şi pânzătura pe care o avea înfiptă în gât după el, ér diferitele farfuriĭ, sticle, pahare şi câte tóte ce eraŭ pe masă sĕ rostogolire, care pe podinĭ, care prin pólele cocónelor, care pe pantaloni cavalelilor, producênd un vuet fórte straniu, compus din zărganitul farfuriilor, al sticlelor şi al paharelor carĭ sĕ spargeaŭ, compus încă şi din țipătul cocónelor precum din înjurăturile cavalerilor.

Capiu, sĕ înțelege, că nu maĭ putu ține toastul. Însĕ chiar décă ar fi putut nu ar fi fost dispus, că-cĭ i părea tare rĕŭ, de vinul cel mult pe care 'l vĕrsase cu acéstă ocasiune.

Cocóna Zosima ședênd în depărtare de Capiu nu avu să sufere nimic de acest eveniment, ér de vreme ce nu i se pătase rochia, nu-și descreți gura Domnia-eĭ din crețele de bună-voință în care și-o ținuse în tot decursul meseĭ, nu și-o descreți decât numaĭ pentru o zîmbire dulcégă și pentru a dice spre împăcarea celor vĕrsațĭ séŭ stropițĭ: Nu e nimic, nu e nimic; semn de berechet.

Lelea Ușa însĕ, care fusese învinsă de puterea vinuluĭ, stătuse, dela o vreme încóce, cu capul plecat spre masă. La vuetul pricinuit de Capiu tresări din amețéla eĭ și privi cu ochiĭ sgăiițĭ spre Todora dicênd cu limba bîlbăindă: — geaba geaba coconițo, vedĭ că am drept cu vorba mea:

Aĭ carte, aĭ parte.